

Oybyu Ayuk Di'ibu Markus Jyaay

Fwank Yajnbajtpu tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma muj it

¹ Du'un tsyondaky ja oybyu ayuk mut yu'agyujxmu Jesukristu, ja Diosu 'yU'unuk, ² éxtum kuxja'ay 'yity ma ja Isaiiu ñeky, Diosu kyugajxpu. Du'unu Dios t'anmaay ja 'yU'unuk:

Ngejxypuats jawyiin ja n'ayuk kajxwa'xpuats es mya''awátsxudut yu mnu'u mdu'u.

³ Es 'yakjunañ ja Diosu kyugajxpu:

“Ma muj itun, jam yajmudówat muk kyajxy:

Nayjyujp'ixudu mut ko taa du'un myiñ ja Nindsun'ajtam.”

⁴ Es ja Fwank yajnbajty ma ja muj it es t'anumudu ja ja'ayuty es jyodambittut, tmastu'uttut ja pyeky es ñubátut. Du'un ttúndut ja'agyujxm esu Dios mya'xudut ja pyojpu. ⁵ Es majaty Judeeu ñaxwíñudu es ma Jerusalén kajpn tnimiindu ja Fwank es tmadoo'ittu. Es ko tmayatstu ja pyojpu, net ja Fwank yajnbátudu ma ja Jordán mujnuu.

⁶ Ja Fwangu wyit kyojyuty mudu kameyu jumk es twun'áty ja po'o, es yu'u ijty jye'xypy ja mu'u esu tsimba'ak, ⁷ es tkajxwa'xy ma ja ja'ayuty es t'anumudu:

—Oknum myina'añ tu'ugu di'ibu ni'igu tmudaty ja muk'ajtan kadiinum uj. Kyajts uj xyñitaku, ni je'eyu yu kyuk nga''agájudut éxtumxypuats uj

n'ítuats tyuumban. ⁸ Ûj nyajñabajttuaps miits mat ja nan, per ja'a myajñabátudap mat ja Espíritu Santu.

Jesús ñabety

⁹ Ko waanu 'yity, ta ja Jesús tso'oñ ma ja Nazaret kajpn di'ibn ijt Galileen. Ta tnimiiñ ja Fwank ma ja Jordán majñan, es net dyajñabejty ja Jesús. ¹⁰ Es ko naty pyudsemy najotm, net ja Jesús t'ijxy ko ja tsajp 'yawatsy es ja Espíritu Santu jyunajky ma yu'u éxtam tu'ugu paku'unk. ¹¹ Es yajmádóy tu'ugu kajxy tsajpót m jyna'añ:

—Mijtsu du'an n'U'unk'ajtypy di'ibats njantsyt-syejpy, es óyats njotkujk'áty mat mij.

Majku'ugópk tjatúñ wi'ixu Jesús pyekytyúnat

¹² Net ja Espíritu Santu yajñajxu ja Jesús ma tu'ugu maj it. ¹³ Jap 'yijty justyikxyxun ma yu ujt juyujk, es ja majku'ugópk Satanás tja'ijxy esu Jesús pyekytyúnat. Es ñimiinudu Diosu 'yánklusaty es myuduunudu.

Jesús tkajxwa'xtso'oñ ja Diosu 'yayuk

¹⁴ Es ko Fwank yajtsiimy, net ja Jesús ñejxy Galileen ñaaxóty es jap tkajxwa'xy ja oybyu ayuk. ¹⁵ Net ja Jesús t'anunudu ja ja'ayaty:

—Tu jya'ty ja tiempu es wingoombu du'an ja Diosu kyutujkun. Yajtugátsta ja mjot mwinma'añ es mubuktu ja oybyu ayuk.

Jesús twoy nimajtáxku ajkxmajtspty

¹⁶ Mejyñbyu'aay naty ja Jesús jyudity jam Galileen ko t'ijxy ja Simonk es ja myuga'ax Andrés. Yu'u naty tyuunk'ajttap ja ajkxmajtsk, es

tkujabípuđu naty ja 'yajkxmajtsn nujoty. ¹⁷ Es 'yanmaayudu ja Jesús:

—Pamiinguts, es ujts miits n'uxpajkpu'áttap es nmo'oydyut jatu'ugu tuunk. Tyamyu xyajtsonda'aktut es xy'uxta'aydyut mayu ja'ay esuts nandu'un yu'ujuty n'uxpajkpu'áttut.

¹⁸ Netyu tnikaktu ja 'yajkxmajtsn es oj tranujxtu ja Jesús.

¹⁹ Es ko ja Jesús waanu 'yaknas'yo'oyu, net t'ijxy ja Santya'agu esu Fwank, Zebedeu myaanguty, di'ibu naty ma tu'ugu barku ya'o'oyudap ja 'yajkxmajtsn. ²⁰ Ta ja Jesús dyáxudu, es ja'ajuty tnikaktu ja tyeety ma ja barku mat ja tyuumbuty. Ta oj ñujxtu mat ja Jesús.

Jesús dyajpudsémy ja ka'oybyu ma tu'ugu ja'ay

²¹ Ta jyajttu ma ja Kafarnaúm kajpn. Ma ja saabudu xuu Jesús tyujku ma ja tsajptujk es tyujku ya'uxpajkpu. ²² Du'uñu ja ja'ayuty wu'umudyaydyu mudu di'ibu kyajxury, mat ko du'unu naty ya'uxpeky éxtum tu'uk di'ibu myudajtypy ja kutujkun es kyaj éxtum ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap. ²³ Ma ja tsajptujk japu naty tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu. Ta yaxkeky:

²⁴ —¿Ti mdunaampy mat uj, Jesús nazarenu? ¿Tii mmiimp xyajkutugoya'añudsu? Ëj n'uxkajpyuts mij ko mwa'atsja'ayuty di'ibu Dios wyandak tkaxa'añ.

²⁵ Net ja Jesús t'ooy ja ka'oybyu, es t'anmaay mudu kyutujkun:

—¡Amoñu es mastu'udu tyadu ja'ay!

26 Es ja ka'oybyu twijtsxijty ja ja'ay, es ja ja'ay jyantsyyaxy amajaa, ta tyukpudsuumu ja ka'oybyu. 27 Nidugekyu du'añu wyu'umadyaaydyu ja ja'ayuty, es ñayyajtuujadu ak yu'ujuty:

—¿Tii danu tyaadu? ¡Tyadu ja'ay myudajtypy ja kutujkan es t'ana'amut extu yu ka'oybyu, es mumdoojap!

28 Es pojau yajmadyaagudijty ma ja Galileeu naxwíñudu éxtum ja Jesús ttuñ ja muj'ajtán es ya'uxpeky.

Jesús dya'aguda'aky ja Peedru myu't toxytyujk

29 Ko pyudsuumdu ma ja tsajtuujk, net ja Jesús mudu Santya'agu esu Fwank oj ñujxtu ma ja tyujku Simonk esu Andrés. 30 Esu Simongu myu't toxytyujk ja'a naty mabajngujxy ko'knaapy mudu juumba'am. Ta t'anmaaydyu ja Jesús ko pyékyuty. 31 Ta ja Jesús tmawingooñ, es tmajtsu ja ky'u es dyajpude'ky. Ta netyu ñajxnu ja juumba'am, es ja toxytyujk yajkaay ya'úkudu.

Jesús dya'aguda'aky may ja puma'ayuty

32 Ko oj tsi'itnu ja xuu, ta oj dyajmíndu ma Jesús nidugekyu ja puma'ayuty es di'ibu myudajttap ja ka'óbyuty, 33 es tugekyu ja kugajpnuty myiíndu tujk agu'am ma naty ja Jesús. 34 Jesús ya'agudak may ja di'ibu myudajttap kanak nax ja pa'am es yajpudsuum ja ka'óbyuty. Es ja'a ko ja ka'óbyuty ñija'adur pónu dun ja'a, paaty ja Jesús dyajkutijky es kyaj kyajxtut.

Jesús ja Diosu 'yayuk tkajxwa'xy Galileeu

35 Móñam, maanumu naty wyingoodsuty, ja Jesús pyude'ky es oj ñejxy adukutuuy kajxtákr.

36 Simonk esu jyamyuuduty oj 'yuxta'ayudu. 37 Ko tpattu, ta t'anmaaydu:

—Ni'amuku ja'ayuty m'uxta'ayudu.

38 Es 'yadsoojudu ja Jesús:

—Jo'om wiink tsoo nawingón es ngajxwa'xudats ja ayuk jam, mut ko mudu tyaadudsu du'un tu nmiñ.

39 Es du'unu Jesús jyudijty ma tugekyu Galileeu ñax es tkajxwa'xy ja nitsokun majatyu tsajptajk es dyajpudsemy ja ka'óbyuty.

Jesús dya'aguda'aky ja ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am

40 Ma tu'ugu xuu myiñ ma ja Jesús tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am. Ta ñaygyoxtnaaydyáku wyinduuy es t'anmaay:

—Uj nnija'abuts ko mij mbaaduts xya'aguda'aky pun mdsejpy.

41 Es ja Jesús pya'ayooju es tku'unitooñ es t'anmaay:

—Ndsejpyuts es m'aguda'agut.

42 Ko du'un t'anmaaydyaay, netyu ñiwatsu ja pya'am es 'yagudaky. 43 Ta ja Jesús t'anmaay es ñujxut, es tjantsytyuknipejky es t'anmaay du'un:

44 —Ix jaygyuku. Katu xytyukmumadya'aky ni pun. Nujx winguwa'agu ja teety, es yak ja mwindsu'kun éxtamu Moisés dyajnigutujku, es du'un nidugekyu ja'ayuty tnijáwudut ko tu m'aguda'aky.

45 Per ja ja'ay oj ñejxy es tmadyakwa'xy tugekyu oytyim maaty di'ibu naty tu jyátyuty. Paaty ja Jesús kyaj mbaat 'yoktjukunu ixnide'xy majatyu kajpn, jaayu 'yakjudyty ma kyajru ja'ay tsuunudu. Es

oytyim maaty ja ja'ayuty tsooondü es tninujxtü ja Jesús.

2

Jesús dya''agüda'aky tu'ugü xux ja'ay

¹ Oknüm jyambijty ja Jesús mä ja Kafarnaúm kajpn. Es ko yajnija'ajü ko tapü naty tü tyujka'ty, ² ta pojün ja ja'ayuty ñaymyujküdü, es ni je'eüyü kyanakyñibatü mä ja tujk ää. Es yu'u tkajxwa'xy ja Diosü 'yayuk. ³ Net tmamiindü mä ja Jesús tu'ugü ja'ay di'ibü naty xux, nimajtaxk tkü'uydyü. ⁴ Es kom kyaj mbaat jya'ty extü Jesús wyindum, mat ko jyantsymyayjya'ayuty, ta dyajjugáktü waanü ja tujkni'x. Es mä dya''awatstü, jap tkutüuyñajxtü ja puma'ay mat tu'ugü mabajnu'unk. ⁵ Ko ja Jesús t'ijxy éxtüm ja myubujkänuty, ta t'anmaay ja puma'ay:

—Yü mbojpu yajma'xp.

⁶ Es naaguty ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxpukjtap di'ibü naty jap uñaaydyüp, ja'a winmaaydyü: ⁷ “¿Ti ko tyädü ja'ay dü'ün kyajxy? Myüdügeebüyü dü'ün ja Dios, mat ko ni pün mbaat tkame'xy ja pojpu, yu'uyü dü'unü Dios.”

⁸ Ñija'abü naty ja Jesús di'ibü wyinmaaydyüp. Ta t'anmaaydyü:

—¿Ti ko xymyudattu axüügü winma'añuty?

⁹ Kyaj ñimajaaty njana'anüm: “Yü mbojpu yajma'xp”, mat ko kyaj ya'ixy pün tay'ajtün. ¿Tii kyaj dyu'unuty? Es mjana'andüp miidsuty ko ni pün tka''anümmat yu tyädü xux: “Püdü'ük, yajmúk ja mmabajn es nüjx”, ¹⁰ mat ko mbaat ya'ixy ko kyaj tmudaty ni ti muk'ajtün. ¿Tii kyaj dyu'unuty?

Pes oy. Min n'oktuk'ixtu ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, situy nmudajtypuuts ja muk'ajtan ya naxwiiñ es nma'xuduts ja pojpu.

Net t'anmaay ja xux:

11 —Mij n'anmaary, pudu'uk, yajmúk ja mmabajn es nuix ma mdujk.

12 Net ja puma'ay pyude'ky, es dyajmijky ja myabajn, es tso'oñ jam ixnide'xy. Es mudu tyadu du'ññ wu'umadyaaydu es t'awdajtta ja Dios, es jyunandu:

—Ni na'anumu du'an nga'ijxam éxtamu tyadu.

Jesús tway ja Matewu

13 Oknum ja Jesús oj ñexy jatugok ma ja mejyñbya'a, es mayu ja'ayuty myuwingoonudu, es dya'uxpujktu.

14 Najxpu naty ja Jesús tu'aay ko t'ijxy ja Leví, Alfeeu myaank, 'yu'uññ ma yajkugabéty. Ta t'anmaay:

—Pamiinguts es n'uxpujkrpu'átut.

Net ja Leví wya'tse'ky. Ta tpadso'oñ.

15 Mugaabyu naty ja Jesús ma Leví tyujk, es mayu yajkugubajtruty esu wiingátypu di'ibu 'yandijtup pojpu ja'ayuty, nan jam 'yu'uññudu nandu'an ti'igyu ma meesu ma Jesús es ja 'yuxpujkruty, mut ko mayu naty ja ja'ayuty di'ibu panujxudup. 16 Es ja fariseeuty di'ibuty tsajptugóty ya'uxpujktup, ko t'ijxtu ja Jesús kyay mudu tadu ja'ayuty, ta t'anmaaydu ja uxpujkruty:

—¿Wi'ixu du'an ko yu mwindsán kyay 'yiiky mudu yajkugubajtruty es mudu pojpu ja'ayuty?

17 Ko Jesús tmudooyu tyadu, ta t'anmaaydu:

—Y_u oy mukp_u ja'a_y kyaj ttseky ja kudsooy, y_u'_u d_u'_un di'ib_u p_ujk_ud_up. Kyajts t_u nmiñ es_uts nwowa'añ ja di'ib_u jiky'ajtt_up t_uy'ajtt_un m_uut es jyod_umbítt_ut, y_u'_u d_un je'ey_u pojpu ja'a_yuty.

Jesús dyajt_uwd_u ti ko kya'ayu'aty

¹⁸ T_ugok ko naty ja Fwank Yajnbajtr_u 'y_uxp_ujkp_uty es nand_u'_un_u farisee_udy_u 'y_uxp_ujkp_uty 'yayu'att_u, ta myiind_u na_uag_udy_u ja'a_yuty m_u Jesús, es dyajt_uud_u:

—¿Ti ko kyaj 'yayu'att_u mij_u m'axp_ujkp_uty éxt_um 'yayu'att_u y_u farisee_uty es_u Fwangu 'y_uxp_ujkp_uty?

¹⁹ Jesús 'yadsooj_ud_u:

—¿Tii mba_uat 'yayu'aty di'ib_u t_u yajwówd_u m_u ja ja'a_y pyeky, m_u 'yak'ity m_ud_u p_ujk_u yedy_ujk? P_un jam ja p_ujk_u yedy_ujk, kyaj mba_uat 'yayu'aty. ²⁰ Per mín_up ja tiemp_u m_u ja p_ujk_u yedy_ujk yajtukpuwi-tstu'ud_ut, taan_um sit_uy 'yayu'átt_ut.

²¹ 'Ni p_un tka'axuy_u tuk wit m_ut tuk pedaz_u jemywyit, m_ut ko ja abajts_un_u jemby_u n_uumúkp_u es ky_uuds_up ja tuk wit. Ta wy_u'_um_ut ni'ig_u m_uj ja ky_utsy'át. ²² Es ni y_u jemby_u vin_u kyaya'adam_u m_u y_u tukp_u n_u'abuts_unbyo'o, m_ut ko ja jemby_u vin_u m_ug_uuds_up m_u ja n_u'abuts_unbyo'o, es d_u'_un ty_ugóy_ut ja vin_u es ja n_u'abuts_unbyo'o. Pa_uaty yajp_ujt_u'aky y_u vin_u jemby_u m_u y_u jemby_u n_u'abuts_unbyo'o.

Jesús 'y_uxp_ujkp_uty tkut_ujt_u ja triig_u sa_uab_ud_u x_un

²³ T_ugok m_u ja sa_uab_ud_u x_un najxt_ub_u naty ja Jesús m_ud_u 'y_uxp_ujkp_uty triig_u kamoty, ta ja 'y_uxp_ujkp_uty tkut_ujt_u ja triig_u ko jap ñaxt_u. ²⁴ Net ja farisee_uty t'anm_uaydy_u ja Jesús:

—Ok adsow, ¿ti ko yu m'uxpukpuky ttundu di'ibu kyaj ñigutíkyuty yajtúnut saabudu xuu?

²⁵ Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Tii ni na'anum miits xykya'uxpuktu di'ibu tyuun ja Davit ko tugok mut ja jyamyuduty oj tyugoy'ajtxudu es oj yu'oogudu? ²⁶ Tyuku ja Davit ma ja Diosu tyujk ma naty ja Abyatar 'yity teedy-wyindsungópk. Ta ja Davit tkaay ja kuni'xyryu tsajkaaky, di'ibu naty je'euy nigutiky tkádyut ja teedyuty, es tmooy nandu'un ja jyamyuduty.

²⁷ Ja saabudu xuu yajpújtáky es ja ja'ayuty ttuk'oy'áttut, es kyaj ja ja'ayuty tyuk'oy'átudut ja saabudu xuu. ²⁸ Paaty jaygyúkuu ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudy Kyudnaabyu, nmudajtypyuts nandu'un ja kutujkún ma yu saabudu xuu.

3

Yedyujk di'ibu myudajtypy ja ky'u tuk adu'um tu'uts

¹ Jesús tyujku jatugok ma ja tsajptujk, es jaryu naty tu'ugu ja'ay di'ibu tu'udsu naty ja ky'u tuk adu'um.

² Es naagudyu fariseeuty t'ix ttundu ja Jesús pan 'yok'ya''agudakypy ja puma'ay ma ja saabudu xuu, es du'un tmudáttut wi'ix t'okni'uuñudut. ³ Net ja Jesús t'anmaay ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja ky'u tu'uts:

—Pudu'uk. Tanu yaa kujk'aay.

⁴ Net ja Jesús dyajtuuy ja fariseeuty:

—¿Ti mbaat ndu'unum ma ja saabudu xuu, ja oybyu o axuukpu? ¿Nyajtsókum o nya'o'kum?

Es ja'ajuty kyaj 'yadsoodu. ⁵ Net ja Jesús twin'ijxtu ja'ajuty mudu aku, es jyotmay'e'ky ko

kyaj tpa'ayowdu ja kɛpuma'ay. Ta t'anmaay ja ja'ay:

—Yajtáw ja mɛu'u.

Ja ja'ay dyajtuuy ja kyuu'u, es ta 'yakudaky.

⁶ Net pyudsuumdu ja fariseeuty es tkajxmúktu mat ja Eroodusu jya'ayaty wi'ix 'yoogut ja Jesús.

Jesús ya'uxpeky mejyñbyu'aay

⁷ Es ja Jesús oj ñejxy mat ja 'yuxpɛjkpɛty mejyñbyu'aay, es pyanɛjxɛdu mayu Galileeu ja'ayaty. ⁸ Es nandu'un mayjya'ay tniimiindu ja Jesús mat ko tmadowdu ja muj'ajtunaty di'ibu tyiimpy. Ja di'ibu tso'ondup Jerusalén es wiink tsoo ma Judeeu, ma Idumeeu ñax, Jordán mujnuu ninaxy, ma Tiru ñax esu Sidón ñax. ⁹ Jesús ttuknipejky ja 'yuxpɛjkpɛty es ya'awijxɛdu tu'ugu barku awiink ma mbaat tyaku kadiibu ja ja'ayaty 'yadijmúkadu. ¹⁰ Mɛt ko mayu naty ja ja'ayaty tu dya'aguda'aky, jyantsy'adijmujktɛp es tmawingoondɛ es tpaada'andu oyje'eyu ja wyitu Jesús, es mat yu'uyu 'yaguda'aktɛ. ¹¹ Es ko di'ibu naty myudajttɛp ja ka'óbyaty t'ixtu ja Jesús, ta ñaygyoxtnaaydyákudu Jesús wyindum es jyuna'andu muk:

—jMijtsu du'un ja Diosu 'yU'unk!

¹² Es ja Jesús muk t'ane'emy ja ka'óbyaty kadiibu jyuna'andu pɛnu dan yu'u ja Jesús.

Jesús twin'ixy nimajmajtsk ja yapóstulaty

¹³ Oknum ja Jesús pyatɛjku ma tu'ugu kopk, es jam dyaxu di'ibu yu'u tsojok. Es ñimiinadu.

¹⁴ Es ttuknipejky nimajmajtsk yu'ajuty es 'yapóstulu'áttuty, es 'yíttɛ mat yu'u es tkaxa'añ ayuk kajxwá'xu, ¹⁵ es tmooy ja kutujkan es

dya'aguda'agut ja puma'ayuty es dyajpudsámut ja ka'óbyuty. ¹⁶ Tyaadu d'ün ja nimajmajtskrü: Simonk di'ibu yajpüták ja xuyü Peedru, ¹⁷ Santya'agu es ja myuga'ax Fwank, Zebedeü myaanguty, di'ibu xuyümooy Boanerjes (di'ibu 'yandijpy ko muk kyajxtu, éxtumü anaa), ¹⁸ Andrés, Felipü, Bartolomee, Matewü, Tomás, Santya'agu, ja Alfeeü myaank, Tadeeü, Simonk ja kananeeü ja'ay, ¹⁹ esü Juudus Iskaryotü di'ibu ok kyuyajk ja Jesús.

Jesús yajnigajxy ko dyajtún ja müjku'ugórkü kyutujkän

²⁰ Oknam jyumbijty ma ja tyujk mut ja 'yuxpüjkruty, es jatugok ñaymyujkudu ja ja'ayuty, es ni tka'okmudajnu ja timpü es kyáydyut. ²¹ Ko ja Jesusü myugu'uguty tniija'adu, ta tniimiindu es dyajnjxánu, es ñayjyünánu:

—Tü da yu'u lyoku.

²² Nandu'ün ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpüjktap tso'onda Jerusalén, es ñayjyüna'anudu:

—Tyadu ja'ay myudajtypy ja müjku'ugórk Belzebuu, paaty dyajpudsémy ja ka'óbyuty.

²³ Net ja Jesús dyaxü ja ja'ayuty, es t'anmaaydyu:

—Mindü es ndukmümadya'aktut tu'ugü ijxpajtän. ¡Ni wi'ix tsoo mbaat ja müjku'ugórk Satanás tkayajpudsémy ja myuga'oybyu! ²⁴ Pes pün tu'ugü kutujkän naywya'xap es tsiyptundu tuk peky mut ja wiinkruty, tadu kutujkän kyaj mbaat jyeky. ²⁵ Nandu'ün pün tsiptuundur ak tukka'axuty, kyaj mbaat ñakytuunmúktu. ²⁶ Es d'ün nandu'ün, pünü müjku'ugórk nayñibudu'kär

mudu myuga'óbyuty, kyaj mbaat ja mujku'ugórku kyutujkun jyeky.

²⁷ Ni pún mbaat kyatuku amujaa ma tu'ugu kumujaaβu ja'ayy tyujk es tjuudat di'ibu jap pún kyaj jawyiin t'awuunmíky. Per pún tu t'awuunmíky, net mbaat tjuuty.

²⁸ N'anmaaydypts miidsuty ja tay'ajtun. Yu Dios mbaat tme'xy nidugékyudyu ja'ayadyu pyojpu es ma tme''udugoy tmugajxtugóy ja Dios; ²⁹ per di'ibu myu''udugeepy myugajxtugeepy ja Espíritu Santu, kyaj mbaat ni na'a yajme'xy, myu'ijttáwβu du'un ja pyojpu winu xuu winu tiempu.

³⁰ Du'unu Jesús jyunañ mat ko japu naty naaguty di'ibu junaamp ko Jesús ttuñ ja muj'ajtun mudu ka'oybyu myuk'ajtun, kyaj jyunandu ko Jesús du'un ttuñ mudu myuk'ajtunu Espíritu Santu.

Jesusu tyaak esu myuga'axuty

³¹ Net jyajttu ja tyaak es ja myuga'axuty. Ta wuy'umdu japyu tujá'p. ³² Di'ibu naty uñaaydyup Jesús myuwingón, ja'a 'yanmaaydyu ja Jesús:

—Yu mdaak esu mmuga'axuty tyap tujá'p, es yu'u mmugajxánudup.

³³ Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Pándsú du'un nmuga'ax'ajtypy es pándsú du'un ndaak'ajtypy?

³⁴ Net twin'ijxy di'ibu naty wingón win'uñaayduap, es jyunañ:

—Tyaadudsú du'un éxtum ja ndaaguts es éxtum ja nmuga'axudyats. ³⁵ Mat ko oytyim púnaty di'ibu tyiimpy di'ibu tsyejpy ja Dios, yu'udsú du'un éxtum ja nmuga'axuts yedyujk toxytyujkuty es éxtumdsú ndaagun.

4

Triiguwajpɛ éxtamɛ ijxpajtɛn

¹ Jatugok tyujkɛ ya'uxpɛjkrɛ Jesús mejyñbyu'aay, es ñaymyujkɛ mayu ja'aay ma naty yu'u. Paaty tyujkɛ ma tu'ugɛ barkɛ di'ibɛ naty jap mejyñ agu'p, es jap ñaxwe'tsy, es ja ja'ayaty 'yittɛ pu'ujótm. ² Net dya'uxpejky kanak peky mɛdu 'yijxpajtɛn. Es ma ya'uxpeky, du'an jyɛnán:

³ —Mɛdowdu tyaadu: Tu'ugɛ ja'aay oj ñejxy triiguwajpɛ. ⁴ Ko naty jam wuyjy, tuk peky ja tɛmt kya'ay tu'aay, es myiindu ja joon jayujkɛty, ta tpiidu. ⁵ Jatuk peky kya'ay tsaade'ekykyujxm ma kyaj nɛgoo yu nax. Ta ja tɛmt myujxy pojɛn mɛt ko ja nax kyaj kyúkɛty. ⁶ Es ko 'yaandáky ja xɛ, ta tsyaayu ja xɛ'án. Es kom kyaj tmɛdaty ja 'yaats kuk, ta tyɛtsy. ⁷ Es jatuk peky kya'ay ma apyñ myuxy. Ta ja apyñ yooñ es ja'a ya-jji'xtaayu, es du'an ja tɛmt kyaj wyinduuy. ⁸ Es jatuk peky kya'ay ma ja oyñax, ta yooñ pyejty ja tɛmt es wyinduuy; naagaty dyajky i'px majk ja triigu tu'ugátɛpyu ja tɛmt, naagaty tɛgu'px es naagaty mɛgo'px. ⁹ Di'ibɛ mɛdoodɛp, wa'an tjay-gyúkuɛ.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky mɛdu ijxpajtɛn

¹⁰ Oknɛm ko Jesús oj wye'emy naydyu'uk, naagaty di'ibɛ naty tu mɛdowdu ñimiinɛdu mɛt ja nimajmajtskrɛ 'yuxpɛjkrɛty, es yajtɛujɛdu ko ti du'n 'yandijpy ma tadɛ ijxpajtɛn. ¹¹ Ta 'yanmaayɛdu:

—Miidsaty, Diosɛ du'an mduknija'adɛp wi'ix yu'u yajkutíky, di'ibɛ kyaj yajnijáwu ijty; es di'ibɛts kyaj xyryanejxy, nduk'uxpejkyryɛts

m̄ud̄u ijxpajt̄an, ¹² m̄ut ko oy tjam̄dood̄u di'ib̄ats nmadyakypy es tja'ijxt̄u di'ib̄ats ndiimpy, kyaj tjaygyúk̄ud̄ut, es kyaj jyod̄umbítt̄ut, es ja Dios pyojp̄uma'x̄ud̄ut.

Jesús tkajxte'xy ja triiḡu wujp̄u éxt̄um̄u ijxpajt̄an

¹³ ¿Tii kyaj xyjaygyúk̄ud̄u miids̄u tad̄u ijxpajt̄an? ¿Es wi'ix mbaat xyjaygyúk̄ud̄u ja wiinkp̄ud̄ȳu ijxpajt̄an? ¹⁴ Ja di'ib̄u wyijpy ja t̄um̄t, d̄u'̄un éxt̄um̄ ja Diosu 'yayuk kajxw̄a'x̄p̄u. ¹⁵ Naaḡud̄ȳu ja'ay d̄u'̄un éxt̄um̄ mā ja t̄um̄t kya'ay mā tu'u. Mȳud̄ood̄up ja Diosu 'yayuk, per ko tm̄dood̄a'aydȳu, ta myiñ ja majku'ugópk̄ es pȳujk̄x̄uty ja ayuk di'ib̄u t̄u tyuk̄u jyodoty wyinm̄a'añóty. ¹⁶ Es naaḡud̄ȳu ja'ay d̄u'̄un éxt̄um̄ mā ja t̄um̄t kya'ay tsaade'ekykyujxm̄ mā kyaj n̄goo nax. Mȳud̄ood̄up ja Diosu 'yayuk es 'yaxáj̄ud̄up xonda'aky'āa xonda'akyjyót, ¹⁷ es m̄ut ko kyaj tm̄datt̄u 'yaats k̄k, p̄aaty kyaj jyakt̄u. Es ko 'yayo'ombaatt̄u m̄ut ja'agyujxm̄ Diosu 'yayuk, ta kyaj tnakymyub̄ukt̄u. ¹⁸ Es ja wiinkp̄uty d̄u'̄un éxt̄um̄ mā ja t̄um̄t yajw̄ujy mā apyñ myuxy. Mȳud̄ood̄up ja Diosu 'yayuk, ¹⁹ es yu'̄uȳu wyinm̄a'añ'ajtt̄up di'ib̄u ya ijtp naxwiiñ, ja m̄ukja'ay'át, ja'a win'u'̄un winxáj̄up es t'adseky oytyim tiity. Tugekyu tyaad̄u yajt̄ugeepy ja Diosu 'yayuk mā yu'̄uj̄uty, es kyaj myuj myaȳu. ²⁰ Es ta naaḡuty di'ib̄u mȳud̄ood̄up ja Diosu 'yayuk es 'yaxáj̄ud̄up, es yajm̄uj yajm̄áȳup éxt̄um̄ mā ja t̄um̄t oyñ̄aaxóty, es naaḡuty yajk i'px majk, naaḡuty t̄uḡu'px, es naaḡuty m̄ugo'px.

Lampr̄u éxt̄um̄u ijxpajt̄an

²¹ Nand̄u'̄un 'yanm̄aaȳud̄u:

—Ko pún dyajtoye'eky ja lyampru es dyajne-jxy tyugoty, ¿tii netyu tkujiitsy mudu kajoon o trujta'aky mabajnbatku'pu? Kyaj, ¿kudii? Nik ni'igu yajrujta'aky kujxm es tyukjájut ja tujk yajxon. ²² Es ni tii di'ibu ijtp ayu'udsyu es óknum kyawu'amut ijxnide'xy, es kyaj jyaadyu ayu'udsyubu di'ibu kyaj yajnijáwut. ²³ Di'ibu mudoodup, wa'an tjaygyúkadu.

²⁴ Nandu'un ya'anmaaydyu:

—Mbúktubu kwentu miits mut di'ibu mmudoodup. Ja kijxn di'ibu miits myajtuundup, nandu'unu Dios miits mgijxambita'anudu, es extu waanu ni'igu miits di'ibu myudoodup. ²⁵ Es di'ibu myudajtypy, yajmo'oyup waanu ni'igu; es di'ibu tugoy'ajtxup, yajrujkup extu nu'unun je'eyu tmudaty.

²⁶ Nandu'un jyunáñ:

—Ja Diosu kyutujkan du'un éxtum ja tuumt di'ibu ñipy tu'ugu ja'ay. ²⁷ Myanaxy, es óknum pyude'eky, es du'un ñaxy xuuñ koots bom bom, es ja tuumt myuxy es yoñ, es yu'u kyaj tniyawu wi'ix. ²⁸ Ja'a ko ku'am myuxy ja tuumt naaxóty, jawyiin wyimbudsemy ja tyeky, óknum pyujy, taanum trujta'aky ja tyuamp. ²⁹ Es ko ja tyuamp tsya'amy, ta dyajrudu'uktu, mut ko tu traaty ja tiempu ma myúkat ja rujta'aky.

Mortás tuumt éxtumu ijxpajtun

³⁰ Nandu'un jyunáñ ja Jesús:

—¿Wi'ix kyuxe'eky ja Diosu kyutujkan, o ti ijxpajtun mut ndukmu'ijxkijxyum? ³¹ Du'un éxtum mortás tuumt di'ibu yajwujp es yajnaxnijeepy. Yu'u dun waanu ni'igu mutsk ma ja tuumt ya

naxwiiñ, ³² es ko yajni'ipy, yoomp m̄aj k̄adiin̄um ja wiinkr̄m̄ āay ujs, m̄ad̄m̄ 'yaay xye'entsy m̄ajj̄atyuty, ko ext̄m̄ ȳm̄ joon j̄ayujk m̄bāat 'yaniktse'eky m̄a dya''anik̄m̄.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky m̄ad̄m̄ ijxrajt̄m̄n

³³ Du'̄m̄n ja Jesús ttuk'uxr̄ajkt̄m̄ ja Dios̄m̄ 'yayuk, es tr̄ajta'aky may ja ijxrajt̄m̄n éxt̄m̄m̄ tyāad̄uty, ext̄m̄ m̄bāat t̄jaygyúk̄m̄. ³⁴ Ni ti tkatuk̄m̄m̄adyaky ko ja ijxrajt̄m̄n tkayajt̄úñ. Per ko wȳm̄'̄m̄d̄m̄ ak ȳm̄'̄uȳm̄ m̄ad̄m̄ 'ȳuxr̄ajkr̄m̄ty, tyukj̄aygyujk̄m̄d̄m̄p t̄agekȳm̄.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajt̄m̄mijtk̄m̄ ja mejyñ

³⁵ Nan ja x̄m̄m̄ ko oj tsyu'uj̄m̄n̄, ta t'anmāaydȳm̄ ja 'ȳuxr̄ajkr̄m̄ty:

—N'okninajx̄m̄m̄ ja mejyñ.

³⁶ Net tn̄ikakt̄m̄ ja ja'̄ayuty es ñ̄m̄jxt̄m̄ m̄at ja bark̄m̄ m̄a naty ja Jesús 'yu'uiñ. Es 'yakran̄ajx̄m̄d̄m̄ wiinkr̄m̄dȳm̄ bark̄m̄. ³⁷ Ta myiñ tu'uḡm̄ m̄ak poj. Es ko ja n̄m̄ ñ̄ikary t̄ajkr̄m̄p barkoty, net ja bark̄m̄ 'yutsann̄m̄ m̄ad̄m̄ n̄m̄. ³⁸ Tam̄m̄ natȳm̄ Jesús mya'ay ax'am̄ m̄a tu'uḡm̄ kukoy kȳm̄xm̄ada'aky. Ta dyujxt̄m̄ es t'anmāaydȳm̄:

—¡Windsún! Tyap ngi'in̄m̄n̄, ¿es mij kyaj ti xy-jaw̄m̄?

³⁹ Net ja Jesús pȳude'ky es t'ooy ja poj, es t'anmāay ja mejyñ:

—¡Amoñ̄m̄! ¡T̄m̄mijtk̄m̄!

Ta ja poj myo'ty, es t̄agekȳm̄ oj wȳm̄'̄m̄adya'ay amoñ̄m̄ es t̄m̄mijtk̄m̄. ⁴⁰ Net ja Jesús t'anmāaydȳm̄ ja 'ȳuxr̄ajkr̄m̄ty:

—¿Ti ko n̄ugoo m'okts̄m̄'k̄m̄n̄d̄m̄? ¿Ti ko xykyam̄datt̄m̄ m̄m̄bjk̄m̄n̄?

41 Ta ja 'yuxpɔjkpɔty jyantsytsyɔ'kɔdɔ, es ñajyɔnánɔdɔ:

—¿Pánɔ dɔnɔ tyááɔ, ko extɔ yɔ poj esɔ mejyñ mɔmɔdoojɔ?

5

Gadarɔ ja'ay di'ibɔ myɔdajtypy ja ka'óbyɔty

1 Ta tɔnájxtɔ ja mejyñ, es jyajtɔ mɔ yɔ ñaxwíñɔdɔ Gadarɔ. 2 Ko ja Jesús pyɔdseemy mɔ ja barkɔ, net ñimiinɔ tu'ugɔ ja'ay di'ibɔ myɔdajtypy ja ka'oyɔ es tsooñ mɔ ja kampoɔn. 3 Tyáɔ ja'ay jam tsoñáay kampoɔnóty es ni pán kyamɔmada'agyɔty, ni mɔdɔ kadenɔ. 4 Kanak ok jyayajkwɔ'uñ mɔdɔ kadenɔ, es tyuknujkwɔdyaary, 5 es jyɔdity xɔñ koots majatyɔ tun kopk, es ya'axy jyeky kampoɔnóty es ñayyajtsayútyɔty mɔdɔ tsaá. 6 Es ko t'ijxy ja Jesús jagam, pɔye'egyɔ oj ñejxy, es ñaygyoxtnáaydyákɔ Jesús wyindum, 7 es t'anmaay jantsy mɔk:

—Jesús, Dios Tsajpótɔmɔdɔ 'yU'unk, ¿wi'ixɔts mij xytyuná'áñ? ¡Nmɔnu'xtákpy mɔdɔ Diosɔ xyɔgyɔjxm kɔdiits xytsyaatsyúñ!

8 Dɔ'un jyɔnánɔ mɔt ko Jesús tɔ naty t'anɔmɔ:

—Ka'oyɔty, tukpɔdsɔmɔ tadɔ ja'ay.

9 Ta ja Jesús yajtɔjɔ:

—¿Ti mɔxɔ'ajtypy?

Ta ja'a 'yadsooy:

—Ja'ats nɔxɔ'aty Lejyonk, mɔt ko nimáyɔts ɔdsɔty.

10 Es ja ka'óbyɔty myɔnu'xtákɔty ja Jesús es kɔdiibɔ kyáxɔdɔt wiink tsoo. 11 Jamɔ naty mayɔ

udsam jy'xtu nawingón ma tadu kopk. ¹² Ta ja ka'óbyuty tmenu'xtáktu ja Jesús es t'anammudu:

—Tunu may'ajtun, kajxtuguts ma yu tadu udsam esats udsuty ndúkadut ma yu'a.

¹³ Net ja Jesús dyajkutijky. Ta ja ka'óbyuty pyudseemy ma ja yedyujk es tyujku ma ja udsúmuty. Jamu naty éxtum majtsk milu udsúmuty. Net ja udsúmuty ñujxtu jantsy puye'egyu nax jajp'ám es kyuruy'knajxtu mejyñóty, es jap jy'xtaaydyu.

¹⁴ Net ja di'ibu ja udsam kywentu'ajttap puye'egyu oj ñujxtu, es oj ttukmumadya'aktu ja nax kajpn es nu'aay tu'aaybyuty. Ta myiñ ja ja'ay es t'ixandu ti dunu naty tu jyaty tu kyubétyuty. ¹⁵ Ko jyajttu ma naty jam ja Jesús, ta t'ijxtu ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja ka'óbyuty. Tamu naty 'yu'uñu witxu es yuunk naxypy. Ta ttsu'kudu, ¹⁶ es di'ibu naty tu t'ixtu, ja'a tyukmumadyaktu éxtumu naty tu jyaty tu kyubety mut ja ja'ay di'ibu myudajt ja ka'óbyuty es éxtumu naty tu jyaty mut ja udsúmuty. ¹⁷ Net tmenu'xtáktu ja Jesús es pyudsámut jam es ñujxat wiinktuuy.

¹⁸ Ko ja Jesús tyujku ma ja barku, ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja ka'óbyuty myunu'xták ja Jesús esxyur ñejxy mut yu'a. ¹⁹ Es ja Jesús kyaj dyajkutijky, ni'igu t'anmaay:

—Nujx ma mdujk mudu mjiiky mmugu'uk, es tukmumadya'ak tugekyu di'ibu ja Nindsun'ajttam tu ttuñ mut mij, es wi'ix tu tmu daty ja pa'ayo'on mut mij.

²⁰ Ja ja'ay oj ñejxy, es tmadyakwa'xy ma yu Dekápolus kajpnuty tugekyu di'ibu naty Jesús tu

ttuñ mat yu'u. Es du'uñu wyu'umudyaaydyu ja di'ibáty myudoodu.

Jayru ñuuX es ja toxytyujk di'ibu Jesusu wyit tyoon

²¹ Ko ja Jesús jyumbijty ma ja barku mat ja yuxpajkruty, ta tñinajxtu ja mejyñ. Es ko jyajty jamdsoo, ta ñimiinadu mayjya'ay. ²² Net ñimiinu nidu'uk di'ibu xyu'ajtypy Jayru, di'ibu windsun'ajtp ma ja tsajptujk. Ko jyajty ma ja Jesús, ta ñaygyoxtnaaydyáku tyeky'ujxm, ²³ es tjantsymyunu'xtáky, es t'anuumu:

—Yu nnuuxats tim'oogánur. Tunu may'ajtan, min esu mgu'u xytyuknikónut es 'yaguda'agut es jyiky'átat.

²⁴ Net ja Jesús oj ñejxy mat yu'u, es may ja ja'ay oj ryanujxadu es 'yadijmúkadu. ²⁵ Es ma yu tadu mayjya'ay, jaru naty tu'ugu toxytyujk di'ibu majmajtsk jumajtú naty ja taxyu pa'am tmudajnu. ²⁶ Tu naty jyantsy'ayoonu es tu ñajxnu natyu kudsooy kanaak, es tu naty dyajtuundaayñu tugekyu ja myeeñ di'ibu naty myudajtypy, es ni wi'ix tsoo tu kya'aguda'aky, ni'igu myujtáknú.

²⁷ Ko tyadu toxytyujk tmadooy ko jaa ja Jesús, ta tmawingooñ uxka'p tsoo ma ja mayjya'ay, es ñaydyukpatu ja Jesusu wyit, ²⁸ mat ko ñayjyuna'añuty: “Mat yu'uyu kots nnyadyukpaadudu yu wyit, aguda'agupts.” ²⁹ Es netyu ja wyindaxyu 'yadijky, es tja'aju ja ñini'x ko tu 'yaguda'aky.

³⁰ Es net ja Jesús tja'aju ko tu naty pán dya'aguda'aky mat ja myuk'ajtan. Net ñayju'ijxu ma ja ja'ayuty, es dyajtuuy:

—¿Pánats ja nwit tu ñaydyukpaadyuty?

31 Net ja 'yuxpɔjkrɔty 'yanmaayɔdu:

—M'ijxypy ko ja mayjya'ay m'adijmúkɔdu, es xyajtáy: “¿Pún tɔ ñaydyukpɔadyaty ja nwítats?”

32 Es ja Jesús ñas'ijxɔ xidsoo yɔdsoo es t'ixa'añ púnɔ naty tɔ ñaydyukpɔadyaty ja wyit. 33 Ta ja toxytyɔjk tsyɔyɔ mɔt ja tsɔ'ugɔ, ja'a ko ñija'ap éxtɔmɔ naty tɔ jyaty. Ta ñaygyoxɔtɔnaaydyákɔ Jesús wyindum, es t'anmaaydyay tɔgekyɔ ja tɔy'ajtɔn.

34 Jesús 'yanmaayɔ:

—Tɔ m'agɔda'aky mɔt ko tɔ xymyɔbeky. Nɔjx yajxón. Tɔ m'agɔda'aky.

35 Támɔnɔmɔ naty ja Jesús 'yakkajxy ko ñimiinɔdu ja ja'ayaty di'ibɔ tso'omp mɔ ja Jayrɔ tyɔjk. Ta t'anmaaydyɔ ja Jayrɔ:

—Yɔ mɔnɔx tɔ 'yo'knɔ. Katɔ xyñaky'adsipy ja Windsún.

36 Es ja Jesús ni tkamɔjɔjtákɔ éxtɔmɔ naty jyɔna'andɔ. Ta t'anmaay ja Jayrɔ:

—Katɔ mjotmay'eeke. Mɔbɔjksɔtɔ je'eyɔ.

37 Es tkutijky es kyaj pún pyanɔjxɔdɔt, ja'ayɔ ja Peedrɔ, Santya'agɔ esɔ Fwank, ja myɔga'axɔ Santya'agɔ. 38 Ko jyajty mɔ ja tyɔjkɔ Jayrɔ, net t'ijxy ko ni'igɔ ja ja'ayaty ñaymyuk ñaydyɔ'adsɔdu es jyantsyɔjyɔ'uy jyantsyya'axɔ. 39 Ta ja Jesús tyɔjkɔ jap tɔgoty es t'anmaaydyɔ:

—¿Ti ko nɔgoo m'okna'amnɔdu es mɔjɔ'aydyɔ? Yɔ kixy'unk kyaj tɔ 'yeeky, mɔabɔ dɔ'ɔn.

40 Per je'eyɔ tyukxíkɔdu. Net ja Jesús dyajɔdsɔmɔdu nidɔgekyɔ. Ta tɔmɔnejxy ja u'unktaak u'unkteety es mɔdu 'yuxpɔjkrɔty. Ta tyɔjkɔ mɔ ja o'kpu'unk 'yity. 41 Ta tɔmajtsɔ ja kyɔ'ɔ es t'anmaay:

—Talita, kumi (di'ibũ ayuk wimbudsũmp: “Kixyu'unk, mij n'anmaapy, pũdũ'uk.”)

⁴² Netyũ ja kixyu'unk pyũde'ky es yo'oydsyo'oñ. Majmajtskũ natyũ jyũmũjt. Es ja ja'ayũty du'ũñũ wyũ'amũdyaaydyũ. ⁴³ Es ja Jesũs oj tyuknipũkũdũ es kũdiibũ pũn ttukmũmadya'aktũt, es tyuknipũjktũ es dyajkũyũt ja kixyu'unk.

6

Jesũs jap Nazaret

¹ Es ja Jesũs tsyo'oñ jap es oj ñejxy mã ja kyajpn, es pyanũjxũdũ ja 'yũxpũjkrũty.

² Ko jyajty ja saabũdũ xũũ, ta tyũjkũ ya'ũxpũjkrũ mã ja tsajtpũjk, es may ja ja'ayũty di'ibũ mũdoo'ijtdũ du'ũñũ wyũ'amũdyaaydyũ es ñajjyũnãnũdũ:

—¿Mã tũ t'ũxpekyũ tyadũ ja'ay tũgekyũ tyaadũ? ¿Tii dũnũ tyadũ wijy'ajtũn di'ibũ tũ yajmo'oy esũ tyadũ mũj'ajtũn di'ibũ tyiimpy? ³ Ja'a tyaadũ ja tsajtspũ, ja Mariiũ myaank esũ myũga'axũ Santya'agũ, Josee, Juudũs esũ Simonk, esũ myũga'ax toxytyũjktũ nan yaa 'yity mã udsajtũm.

Dũ'ũn jyũnã'andũ es kyaj ttundũ kwentũ. ⁴ Es ja Jesũs 'yanmaayũdũ:

—Nidũgekyũ wyindsũ'kũdũp tu'ugũ Diosũ kyugajxpũ. Jap kyawindsũ'ũgũdũ mã ja myũgugajpn esũ myũgu'uk myũga'axũty.

⁵ Es kyaj mbaat ttuũñ ja mũj'ajtũn jap, je'eyũ naagũty oj t'akkũ'ũnitõñ es dya'agũdaky. ⁶ Es ja Jesũs du'ũñũ wyũ'ũmũ mat ko kyaj myũbũkũdũ.

Jesũs tkexy ja 'yũxpũjkrũtũjk Diosũ 'yayuk kajxwã'xpũ

Oknam ja Jesús oj ya'uxpeky majatyu kajpnu wingombu. ⁷ Ta dyaxu ja nimajmajtskpu 'yuxpajkruty, es tkejxy nimajtskátu, es tmooy ja kutujkhu es dyajpudsúmdut ja ka'óybyuty. ⁸ Es ttuknipajktu kudiibu dyajnajxtut tyu'amgyujxmuu, yu'uyu tyajk, es kyaj dyajnajxtut ja pyijñ, ni yu kyaayñajxuk, ni yu myeeñ, ⁹ yu'uyu tyukwa'agudup ja kyuhuk es je'eyu wit di'ibu ñikujxm myudajttup.

¹⁰ Nandu'hu 'yanmaayudu:

—Ko mja'tut ma tu'ugu tujk, japyu m'íttut extu ko mdsoondut jatugok. ¹¹ Es pun jaa ma kyaj m'axájudu es ni mgamudowa'anudu, pudsundu jap es yajjunák ja naxjok mdekykyujxy éxtumu ijxwu'umhu ko du'hu pojpu muut 'yittu.

¹² Net oj ñujxtu ja'ajuty es tkajxwa'xtu ko yu ja'ayuty dyajtugátstut ja jyot wyinma'añuty. ¹³ Es nandu'hu dyajpudsundu mayu ka'óybyuty es ttukku'tstu ja aseytu oliivu nimayu puma'ayuty, es dya'agudaktu.

Fwank Yajnubajtpu 'yeeky

¹⁴ Ja rey Eroodus tmuooyu tyadu, mut ko nidugekyu ja ja'ayuty tmadyakwa'xtu oymyad-sooty di'ibátyu ja Jesús tyiimpy. Es nija'adyu ja'ayuty jyunandu:

—Ja Fwank Yajnubajtpu tu jyikypyeky ma tu 'yeeky, paaty tmdatyu tyadu muk'ajtun es ttúnut ja maj'ajtun.

¹⁵ Wiinkruty jyunandu:

—Yu'hu du'hu ja Diosu kyugajxpu Elihu.

Es ja wiinkruty jyunandu:

—Yú'u dũ'un tu'ugu Diosũ kyugajxpu, éxtum di'ibũ jékyup ja Diosũ kyugajxputy.

¹⁶ Ko ja Eroodũs tmũdooyũ tyaadũ, ta jyunáñ:

—Tyaadũ dũ'un ja Fwank di'ibũts uñ nni'ana'amũ es yajniboodut ja kyubajk. Tũ jyikyryeky.

¹⁷ Dũ'un ja Eroodũs jyunáñ mut ko tũ naty dyajtsímuyty ja Fwank, es tũ naty dyajkwũũñty mũdũ kadenu jap pujxndũgóty ja'aguyjxmũ wyinma'añ ja Erodiiũs, di'ibũ naty ñũdo'oxy'ajtypy ja Felipũ, Eroodũsũ myuga'ax, es ja Eroodũsũ naty tũ twijtskũkũ éxtumũ tyoxytyujkũn. ¹⁸ Es ja Fwank 'yanmaabyũmũ naty yũ Eroodũs:

—Yũ Dios kyaj dyajkutíky es xytyoxytyujk'átut ja mmuga'axũ ñũdo'oxy.

¹⁹ Es ja Erodiiũs tyuk'ak'ajtypyũ naty ja Fwank, es jyaya'oogaampy, per kyaj mbaat, ²⁰ mut ko yũ Eroodũs ttsũ'kũ ja Fwank, ja'a ko ñija'abũ naty ko yũ Fwank jyiky'aty tũy'ajtũn mũut es wya'atsja'ayuty, es kyaj tna'ijxy es yajtũnut axũuk. Es oy ja 'yaa 'yayuk tjamũdoojũ xonda'aky'aa xonda'akyjyót, kyaj tnijawũ ti tyũnup.

²¹ Es ja Erodiiũs pyat wi'ix tsoo mbaat 'yeeky ja Fwank ma ja Eroodũsũ naty tmũjtũñ ma ja xũũ jyũmũjt dya''abety, ma Eroodũs dyajnaxkũdaky tu'ugu ka'ay ukũn es kyáydyut ja syoldaadu wyindsũnuty, ja windsũndũjkuty esũ Galileeu ja'ayũdyũ myũj yajkutujkputy. ²² Ja Erodiiũsũ ñũũx tyujkũ ma naty tũ ñaxkũda'aky ja ka'ay ukũn es 'yejtsy, es ja Eroodũs es ja di'ibũ naty mũut kyaadydyũ tyukjotkũdaktũ éxtumũ naty 'yetsy. ²³ Es ja Eroodũs twandaky ja kiixy:

—Amdooguts di'ibũ mdsejpy es nmo'oyũt, es tũy'ajtũn n'anũũmũ ko nmo'oyũp oytyim tiity di'ibũts xy'amdoop, oytyim kujkwa'xyũty di'ibũts ẽj nmũdajtypy.

24 Net ja kiixy pyũdseemy, es t'anmaay ja tyaak:

—¿Tits n'amdówũp?

Ta ja tyaak 'yadsoojũ:

—Amdow ja Fwank Yajnũbajtrũ kyũbajk.

25 Ta ja kiixy tyũjkũ pojan mã naty ja Eroodũs, es t'anmaay:

—Ndsejpyũts es tyamyũ xymyo'oyũdũts palanganoty ja Fwank Yajnũbajtrũ kyũbajk.

26 Net ja Eroodũs jyantsyjyotmaybyejky. Per kom tũ naty t'anũũmũ jyabye'xy wyindũmũty, kyaj ttseky yajtukxi'igũt ja 'yayuk. 27 Netyũ ttuk'ane'emy tu'ugũ syoldaadũ es dyajmĩnũt ja Fwangu kyũbajk. Ja soldaadũ oj ñejxy mã ja Fwank 'yity tsimy pujxndũgóty es oj tnibo'tũ ja kyũbajk 28 es dyajmĩĩn mã tu'ugũ palanganũ. Ta tmooy ja kiixy es ja kiixy tmooy ja tyaak.

29 Ko tnija'adũ ja Fwangu 'yũxpũjkrũty, ta dyajpũdũ'ktũ ja ñini'x es oj dyajnaxtũkũdũ.

Jesús dyajkáy nimũgoxk mil naxy ja ja'ay

30 Oknũm 'yajajtmũjktũ ja apóstulũty mã ja Jesús, es ttukmũmadyaktũ tũgekyũ di'ibũ naty tũ ttundũ es di'ibũ naty ja ja'ay tũ dyajtuk'ũxpũktũ.

31 Es mũt ko nimayũ naty ja ja'ayũty ñaywyinax ñaywyindũkũdũ mã Jesús, ni tka'okmũdajnũdũ ja tiempũ es kyáydyũt, pãaty ja Jesús t'anmaaydyũ:

—Mindũ. Jo'om n'okpo'xũm mã tu'ugũ abak it.

32 Net ak yũ'ũjũty oj ñũjxtũ barkoty adũkũtuuy.

33 Per may ja ja'ayũty t'ũxkajptũ ja Jesús es

t'ijxso'oñ. Paaty tso'ondü pojün majatyü kajpn, es tekye'epy jyajttü jawyiin mä naty ja barkü jyata'añ. ³⁴ Ko ja Jesús pyadseemy barkoty, ta t'ijxy may ja ja'ayuty es tra'ayooy, mut ko dü'unü naty éxtümü borreegü di'ibü kyaj tmudaty ja kywentü'ajtrü. Ta tyujkü ya'uxpüjkpü, es ttuk'uxpüjktü kanak peky. ³⁵ Ko oj tsyu'ujünü, ta ñimiinü ja 'yuxpüjkrüty es 'yanmaayüdü:

—Tü tsyu'ujünü, es ni pün kyatsünü mä tyadu lugaar. ³⁶ Anüümüdü ja ja'ayuty es ñüjxnüdü rantsyotm o mä yü wingombü kajpn es tjúdyüt ja kya'ay 'yukün, mut ko kyaj tmudattü ti kyádyüp.

³⁷ Per ja Jesús 'yadsoojüdü:

—Mo'oydyü miidsaty kya'ay 'yukün.

Ta ja'ajaty 'yadsoodü:

—¿Mdsejpy esuts üdsaty nüjx njuydyü majtsk mügo'px xü nidün yü tsajkaaky esuts ndukkádyüt?

³⁸ Jesús 'yadsoojüdü:

—¿Naagü tsajkaaky jap xymüdüdü? Nüjx ixtü.

Ko tñija'adu, ta t'anmaaydyü:

—Mügoxkü tsajkaaky es majtskü ajkxu'unk.

³⁹ Net ja Jesús ttuk'ane'emy ja 'yuxpüjkrüty es dyajnaxwaatstü ja ja'ayuty tuk pekyaty mä ja müyóty. ⁴⁰ Ta ñaxwa'tstü tuk pekyaty mügo'pxáty es justyikxymüjkaty. ⁴¹ Net ja Jesús tkone'ky ja mügoxkrü tsajkaaky es ja majtskrü ajkxu'unk, es pyat'ijxy tsajpótü es tja'aygyadáky ja Dios. Ta ttujkwa'xy ja tsajkaaky es tmoodyü ja 'yuxpüjkrüty es dyajwa'xtü mä ja ja'ayuty. Nandü'un dyajwa'xy ja majtskrü ajkxu'unk mä ja mayjya'ay.

42 Nidugekyu kyaaydyaadyu jotkuda'aky.
 43 Oknum dyajmujktu majmajtsk katsy ja tsajkaaky tyuktuku esu ajkx di'ibu nadujku. 44 Es di'ibu ja tsajkaaky kyaadyu, ja'a nimugoxk milu yedyujkuty, es kyaj myadsyoydyujku ja toxytyujkuty es ja unaku'unguty.

Jesús yo'oy nuu wyingujxy

45 Netyu ja Jesús dyajtujku ja 'yuxpajkruty barkoty es 'yawinnáxtut ma ja mejyñ es jya'ttat Betsaydu ko naty yu'u ñayjyugajxyuty mut ja ja'ayuty. 46 Es ko naty tu dyaj'yo'oywya'xtu ja ja'ayuty, ta ja Jesús wyimbejty ma tu'ugu kopk kajxtákrú.

47 Ko oj kyoodsunu, mejyñgyujk'ámu natyñu ja barku es ja Jesús naydyi'igyu naty tu wye'emy windu'utstuu, 48 es t'ijxy ko ja 'yuxpajkruty nimujaa tjantsykyaptu ja nuu, mut ko naty pyojkuyáty. Es kajamónnum yo'oy nuu wingujxy ja Jesús es tninejxy ja 'yuxpajkruty. Najxaambu naty ja Jesús ma ja 'yuxpajkruty 49 ko 'yijxudu yo'oy nuu wingujxy. Ta ñayjunánudu ko ijxma'ttubu daa. Ta yaxkaktu, 50 mut ko tsu'kudu. Es myugajxudu ja Jesús, es 'yanmaayudu:

—jotmukta'aktu! Ujtsu du'un. Katu mdsu'ugudu.

51 Net ja Jesús tyujku barkoty ma naty ja'ajuty. Ta myo'ty ja poj. Ta ja'ajuty du'añu wu'umudyaadyu, 52 ja'a du'un mut ko kyajru naty tu tjaygyúudu ti dun 'yandijpy ma Jesús dyajmáyu ja tsajkaaky es ja ajkxu'unk, mut ko juun wyinma'añuty.

Jesús dya'aguda'aky ja puma'ayuty jap Jenesaret

53 'Yawinnajxtu ma ja mejyñ. Ta jyajttu Jenesaret, es jam tkuw'u'andu mejyñbyu'aay ja barku. 54 Ko ttukjunajktaaydyu ja barku, net ja ja'ayuty t'uxkajptu ja Jesús 55 es p'aye'egy u o jñujxtu ja ja'ayuty majatyu kajrn, es tkuumyiuindu mabajngujxy ja puma'ayuty ma natyu Jesús. 56 Es oymyaaty ma ja Jesús jya'ty majatyu kajrnba'ajuty es kajrnótyuty o rantsyótyuty, t'rajta'aktu ja puma'ayuty tu'aay es tmunu'xta'aktu ja Jesús es oyje'eyu t'paattat ja wyit pa'a. Es nidagekyu di'ibu pátuɖap agudáktap.

7

Di'ibu ja'ay yajpekykya'adap

1 Ta ñaymyujkudu ma Jesús ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap di'ibu tso'ondu Jerusalén. 2 Tyaadu yu'u 'yijxtu ko nija'adyu Jesusu 'yuxpajkpaty kyaydyu es kyaj wya'adsadyu ky'u'u, ja'a njuna'anum kyaj kyubujtu éxtam jaayum fariseeuty ttundu. 3 Mut ko yu fariseeuty esu israelítuty nidagekyu pyanajxtap ja kyostúmradyu 'yaptujkuty ko ma kyaya'andu koonum wa'ats wa'ats kyubujtu. 4 Es ko tu 'yotstu maayóty, kyaj kyaydyu pan kyaj kyubujtu wa'ats wa'ats. Es ta mayu kostúmraty di'ibu yu'ujuty 'yakpaduundap, éxtam ko t'rajtu vyasu di'ibu tyuk'úkudap, ja pyujxndu'ts esu wiingátyruy 'yabujk 'yadu'unun. 5 Ja'agyujxm ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap dyajtuudu ja Jesús:

—¿Ti ko tkapadundu yu m'axpajkpaty di'ibu jaayam ja n'aptajkydyats ttundu? Yu'ujuty je'eyu kyadyu mudu ky'u ni kyawa'adsaty.

⁶ Netu Jesús 'yadsoojudu:

—Miidsaty di'ibu nay'andíjudep es jyiky'attu t'ajtun mat, yajxon ja Diosu kyugajxpu Isaiu mnimadyaku miidsaty ko du'un tkaxjaay:

Tyadu ja'ay xywyindsu'kaps wingu'uy agu'uy, per ja jyot wyinma'añ jagam 'yity ma ujan.

⁷ Ni ti tkatsooty ko ñay'andíjude es xyja'awdátuts. Yu'u tuk'axpajktap

di'ibu 'yana'amun'ajtypy je'eyu ja'ayuty.

⁸ Paadyu Isaiu t'anuumu du'umbu ja'ayuty éxtam miidsaty. Mmastúttap miidsaty ja Diosu 'yana'amun es xypyadúndut éxtam ja ja'ay jaayam ttundu.

⁹ 'Yak'anmaayudu ja Jesús:

—Miits m'aktimpaduundep di'ibu m'aptajk tyuundep, es du'un xy'extijt ja Diosu 'yana'amun.

¹⁰ Moisés myooy ja ja'ayuty ja Diosu 'yana'amun ma juna'añ: “Mwindsu'ugup ja mdaak mdeety”, es “Ja di'ibu kyajxpejkyu yu tyeety o yu tyaak, oogup yu'u.” ¹¹ Per miits mjánandep ko tu'ugup ja'ay mbaat t'anuumu tyaak tyeety:

“Kyaj mbaat nbuduku, mat ko tugekyu di'ibats nmudajtypy esxyup miits nbudúkudu, tudsu Dios ndukmuyoxy.” ¹² Es pun du'un juna'añ, kyaj ñakysyékyuty ja tyaak tyeety tpuđakut.

¹³ Es mudu tyaadu myajtugooodyup ja Diosu 'yayuku myadaku mat yu'uguyxmu tadu mgostúbraty. Mayu du'umbu mgostúbraty di'ibu m'akpaduundep.

14 Jatugoku Jesús dyáxudu ja ja'ayuty, es t'anmaaydyu:

—Mudowdu nidugékyuty, es jaygyúkadu. 15 Yu di'ibu ja'ayuty juxtuap, kyaj yu'u yajpekykya'adu, yu'u du'an di'ibu pudsuump jyodoty wyinma'añoty. 16 Di'ibu mudoodup, wa'an tjaygyúkadu.

17 Ko ja Jesús tmastuty ja ja'ayuty, ta tujku tugoty es ja 'yuxpukpudy yajtujudu ti dun 'yandijpyu tyadu 'yixpajtun. 18 Ta ja'a 'yadsooju:

—¿Nan kyaj miits xyjaygyúkadu? Ko di'ibu tujkup aajoty, kyaj yu'u di'ibu yajpekykya'ap, 19 mut ko di'ibu tujkup aajoty, jodoty yu'u ñexy, es óknum pyudsemy.

Es mudu tyadu Jesús tyuknija'adu ko tugekyu je'xy peky, wa'adsu'u. 20 Es nandu'an 'yanmaayudu:

—Ko di'ibu pudsuump jyodoty wyinma'añoty, yu'u sitay yajpekykya'adup ja ja'ayuty, 21 mut ko ma ja ja'ay jyodoty wyinma'añoty myiñ yu axuk winma'añ, yu m'induunk, yu yajja'ay'o'k, ko ja'ay dyajtugódyu yu pujk úknu wyindsu'kun, 22 yu ma'tsk, yu adsojk, yu andak, yu axuk jiky'ajtun, yu naywyinnaxaja'ak, yu pi'tskajx, yu mupátuk, yu kujuun'át. 23 Tugekyu tyadu axuk'ajtun, yu'u miimp jodoty winma'añoty, es yu'u du'an yajpekykya'apy ja ja'ayuty.

Toxytuyjk kyaj 'yisraelítuty tmabeky ja Jesús

24 Ta Jesús jap tso'oñ es ñexy jamdsow ma Tiru kajpn es Sidón kajpn. Es tujku ma tu'ugu tujk, es kyaj tjatsejky es pán tnijawut. Per kyaj oj mbaat 'yity ayu'udsyu. 25 Tu'ugu toxytuyjk di'ibu natyu ñux myudajtypy ja ka'oybyu, ko

tmudooy ko tɛ naty jya'ty ja Jesús, ta tnimiiñ es ñaygyoxtnaaydyákɛ tyeky'ujxy. ²⁶ Tadu toxytyujk kyaj 'yisraelítaty es sirafenisya ja'ay. Yɛ'u 'yamdooyɛ ja Jesús es ttúnɛt ja may'ajtɛn es dyajpɛdsúmɛt ja ka'oybyɛ ma ja ñɛɛx. ²⁷ Esu Jesús 'yanmaayɛ:

—Jayɛjp yajkádyɛ u'unɛ ɛnɛ'k, mɛt ko kyaj 'yóyɛty es ndukwingo'ondútɛm ja tsyajkaagyɛty es nmo'oyɛm ja úkɛty.

²⁸ Es ja toxytyujk 'yadsooy:

—Tɛy'ajtɛnɛ'u, Windsán, per extɛ yɛ uk kyaaydyɛp meesɛ patkɛ'p di'ibɛ ja ɛnɛ'ku'ungɛty yajka'adɛp ja tsyajkaakywyáy.

²⁹ Net ja Jesús 'yadsooyɛ:

—Mɛt ko oy tɛ m'adsoy, nɛjx jotkujk ma mɛujk. Tɛ ja ka'oybyɛ pyɛdsemy ma ja mnɛɛxɛn.

³⁰ Ko ja toxytyujk jyajty ma ja tyujk, ta tpaty ja ñɛɛx mabajngɛjxy es tɛ naty tyukpɛdsémyɛty ja ka'oybyɛ.

Jesús dya'agɛda'aky tu'ugɛ yedyujk di'ibɛ nat es awɛ'umɛp

³¹ Netɛ Jesús tso'oñ jap Tirɛ ñaaxóty, es ñajxy Sidón kajpnóty es majaty ja Dekápolɛs kajpnɛty. Ta jyajty ma ja Galileɛn Myejeñ. ³² Jap tyuknimiinɛdu tu'ugɛ yedyujk nat es awɛ'umɛp, es yajpɛjktsooy ja Jesús esɛ kyɛ'u ttuknikónɛt tadu yedyujk. ³³ Ta Jesús oj dyajnejxy ja ja'ay wiink tsoo ma kyaj pún. Net ja kyɛwa'xypy t'adijɛ ja ja'ay tyatskoty es mɛdu tsuyjy ttooñ ja ja'ayɛ ya'an. ³⁴ Net ja Jesús pyat'ijxy tsajpótɛm, es myɛkxejy es t'anmaay:

—¡Awɛ'ats!

³⁵ Netyu ja ja'ayu tyatsk 'yawatsy es ja ya'an 'yagudaky. Ta oj yajxon kyajxpeky. ³⁶ Esu Jesus tyuknipujku kadiibu pun t'awanut. Es extam jyantsyjayajtuknipejky, waanu ni'igu oj tmadyakwa'xy. ³⁷ Es du'aniu wyu'umudyayadyu ja ja'ayuty, es juna'andu:

—Tugekyu oy tuñ, extu yajmudoobejkyry ja natuty es yajkajxpejkyry ja uum.

8

Jesús dyajkáy nimajtáxk mil naxy ja ja'ayuty

¹ Ma tadu tiempu mayu natyu ja'ayuty tu ñaymyúkuu es kyajru naty tmudattu kya'ay 'yukan. Net ja Jesús dyaxu ja 'yuxrujkruty es t'anmaadyu:

² —Nmudajtyryuts ja pa'ayo'on mudu tyadu ja'ayuty, mut ko tu tyugakxubajnu ma 'yittu yaa mut uj es kyaj tmudattu ni tii ti ju'xtur. ³ Es pun ngejxyryuts ma ja tyujkuty ayuu, yuugudáwdub'u tu'aa, mut ko naaguty jagam tu tsoonda.

⁴ Net ja 'yuxrujkruty 'yadsoojudu:

—¿Es wi'ix mbaat yajmo'oy ja kya'ay 'yukan ma tyadu itan? Yaa ni pun kyatsuunu.

⁵ Ta Jesús yajtuujudu:

—¿Naak xymudattu miidsuty yu tsajkaaky?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Juxtujk.

⁶ Net ja Jesús t'anmaadyu ja 'yuxrujkruty es dyajnaxwaatstat ja ja'ayuty naxkijxy. Ta tkone'ky ja juxtujkru tsajkaaky es tja'aygyudáky ja Dios. Net ttujkwa'xy es tmooy ja 'yuxrujkruty, es ja'ajuty dyajwa'xtat ma ja ja'ayuty. ⁷ Mymudajttabu naty

nandu'un naagudyu ajkxu'unk. Esu Jesús oj tja'aygyuda'aky ja Dios, es oj ttuk'yajwa'xtu ja 'yuxprijkruty ma ja ja'ayuty. ⁸ Nidugekyu kyaay 'yuktu es 'yujts jyotkadaktu, es t'aktim'yajmujktu juxtujk katsy ja tsajkaaky tyuktuku di'ibu nadujku. ⁹ Di'ibu kaaydyu nimajtaxk milun, es kyaj yajmaydsyóy ja toxytyujkuty esu unak'ku'unguty.

Ta Jesús ñayjyugajxu mut ja'ajuty, ¹⁰ es tyujku ma ja barku mut ja 'yuxprijkruty es oj ñejxy ma ja ñaxwíñudu Dalmanutu.

Fariseeuty t'amdowdu tu'ugu maj'ajtun tsajpótudu

¹¹ Ko jap jyajty, ta naagudyu fariseeuty tniujxtu ja Jesús es dyajtudu tijaty es du'un dya'anuguga'ajyua'andu. Ta t'amdowdu es tyuk'ixudut tu'ugu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja maj'ajtun pun jantsyu du'un ko Diosu naty tu kyéxyuty. ¹² Netu Jesús oj myukxejy es jyanáñ:

—¿Ti kots xy'amdowdu miidsaty tu'ugu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja maj'ajtun?

¹³ Ta ja Jesús tmastuttu ja'ajuty, es tyujku jatugok ma ja barku es oj ñejxy wiink too ma ja mejyñ.

Fariseedyu 'yuxprijkyn

¹⁴ Tudumu naty ja 'yuxprijkruty tja'aydyugóydyu dyajnujxut ni'igu yu tsajkaaky, es jap barkoty je'eyu naty tmudaty ti'igy tsajkaaky.

¹⁵ Ta ja Jesús tyuknipjukudu:

—Ixtu, mnaygywentu'átudup mudu fariseedyu lyevaduuru esu Eroodusu jya'ajuty.

¹⁶ Ta ja 'yuxprijkruty ñayjyanánudu ak yu'ajuty:

—Paadyu du'un xy'anma'ayum mut ko tu nya-jmi'inum yi'inum tsajkaaky.

17 Esu Jesús ñija'abü naty éxtamü naty ñajjyuna'anüdü. Ta 'yanmaayüdü:

—¿Ti ko mnayjyuna'anüdü ko kyaj xymüdüdü ja mdsajkaaky? ¿Tii kyajñam xyjaygyúküdü es ni xykyarúktanümü kwentü? Mük juun xymüdüdü ja mwinma'añuty. 18 ¿Tii kyaj m'ixtü miidsuty müdü mwiin, es ni mgamüdüdü müdü mdatsk? ¿Ti kyaj xyjamyatstü? 19 Kots nyajwa'xy ja mügoxkrü tsajkaaky mä yu nimügoxk milbü ja'ayuty, ¿naak katsy xyajmujktü ja tsajkaaky tyuktükü di'ibü nadujkü?

Es ja'ajuty 'yadsoodü:

—Majmajtsk.

20 Ta ja Jesús 'yak'anmaayüdü:

—Es kots nyajwa'xy ja jüxtujkrü tsajkaaky mä ja nimajtáxk milbü ja'ayuty, ¿naak katsy xyajmujktü?

Es ja'ajuty 'yadsoodü:

—Jüxtujk.

21 Ta ja Jesús 'yanmaayüdü:

—¿Tii kyajñam xyjaygyúküdü ko kyajts yu'ujuty n'andijy ja tsajkaaky?*

Jesús dya'agüda'aky tu'ugü wiints jap Betsaydü

22 Okñam jyajttü mä Betsaydü kajpn, es naaguty ja ja'ayuty dyajmiindü mä Jesús tu'ugü wiints, es tmänu'xtáktü es ttónut ja wiints. 23 Es ta twijstso'oñ ja Jesús ja wiints es oj tmänejxy kajpnbü'aay. Ta ttukwingu'tse'ky waanü tsujy es tkü'änikooñ. Ta dyajtüü pün 'yijxyry tii oynü'ünün.

24 Ta ja wiints 'yijxpejky oga'an, es jyunañ:

* 8:21 Ix Matewü 16:12.

—N'ijxpyudsu ja'ayuty. Du'un kyuxu'uktu éxtamu kepy, per yo'oyduþ éxtamu ja'ayun.

²⁵ Net ja Jesús tþujtáky jatugok ja ky'u ma ja ja'ayu wyiin. Ta ja ja'ay oj 'yijxþéky es tugekyu t'ijxtaayñ wa'ats. ²⁶ Net ja Jesús tkejxy ma ja tyujk, es t'anmaay:

—Katu sitay mduku kajpnóty es ni pán xyky-atukmumadya'agudu tyaadu.

Peedru tnigajxy ko Jesús ja'a ja Kristu

²⁷ Net ja Jesús es ja 'yuxþujkþuty oj ñujxtu ma mutsk kajpnaty di'ibu wingón ma Sesaree Filipu kajpn. Es tu'aay dyajtuy ja 'yuxþujkþuty:

—¿Wi'ix ja ja'ayuty jyuna'andu púndsugu dan uj?

²⁸ Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Naaguty jyuna'andu ko mijtsu du'un Fwank Yajnuþajtrþu, naaguty jyuna'andu ko mij m'Eluusuty, es akjanándurþum naaguty ko mijtsu du'un jatu'ugu wiinkru ja Diosu kyugajxru.

²⁹ Ta yajtuujudu:

—Es miidsuty, ¿wi'ix mjuna'andu, púndsu dan uj?
Esu Peedru 'yanmaay:

—Mijtsu du'un ja Kristu di'ibu ja Dios wyin'ijx.

³⁰ Esu Jesús oj tyuk'ana'amudu kudiibu pán t'awánudut.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kun

³¹ Es net oga'an ja Jesús t'awa'anudu ja 'yuxþujkþuty ko yu'u, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, jyantsy'ayowa'añ, es 'yuxtijā'anudu ja mujja'aydyujkuty esu teedywyindsúnuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxþujkþur, 'ya'anmaaydyu ko ja'ay ya'ooga'anudu, es ko tugukxubajtr jyikyþyuka'añ.

32 Du'un tyukmumadyákudü wä'ats. Net ja Peedru dyajnejxy wiink tsoo abeky es t'ooy.

33 Es ja Jesús wyä'kumbijty, es twin'ijxy ja 'yaxpukpüty es t'oojumbijty ja Peedru, es t'anuumü:

—¡Kátuts mij xy'awa'ktíky, majku'ugópk Satanás! Mij kyaj dyu'unadyu mwinma'añ éxtumü Dios, yu'u je'eyü mij mwinma'añ'ajtypy éxtumü ja'ayuty.

34 Net ja Jesús dyaxü ja 'yaxpukpüty es ja ja'ayuty, es t'anmaaydyü:

—Pün jaats pün xypyanujxa'añ éxtumdsü n'axpukpü, tsojkar es tmastu'udut ja kyü'm winma'añ es jyiky'átut éxtam tu'ugü ja'ay di'ibü pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kän tninejxy, esuts xypyatsoonut. 35 Mut ko ja ja'ay di'ibü jiky'ataamp éxtam ja kyü'm winma'añ, tyadu ja'ay nayyajtugóyudap. Per ja ja'ay di'ibü myastutpy ja kyü'm winma'añ es ñayyákyuty es xymyadúñuts üj es ttuñ éxtam jyana'añ ja oybyü ayuk, tyadu ja'ay pyaadap ja nitsokän. 36 ¿Ti tsyoo ja ja'ay ko tjaganarátut tugekyü yu naxwíñüdü pün yajtugeepy ja 'yanmüja'an? Ni tii, ¿küdii? 37 Pes pün tü dyajtugóy ja 'yanmüja'an, kyajp tii di'ibü mbaat müüt dyajjumbíty jatugok.

38 'Pün púnuts xytyuktsoydyuump es ttuktsoydyúñ ja n'ayúkats yä naxwíñ mä pojpu ja'ay di'ibü Dios myastúttap, üj, ja Naxwíñüdü Ja'ayadyü Kyudanaabyü, nan nduktsoydyúnüpts kots nmínut jatugok müdü myüj'ajtünü nDeedyuts es müdü 'yánklusuty.

9

¹ Nandü'un ja Jesús 'yamaaydü:

—Tuy'ajtan n'anuumudu ko ta naaguty di'ibu ja yam ko kyaj 'yooktat extu koonam t'ixtat ja Diosu kyutujkun jya'ty mat ja myak'ajtan.

Jesús tyugatsy

² Kyumdudujk xuu Jesús oj ñejxy ma tu'ugu kopku kujxmbu. Yu'uyu wyoo ja Peedru, Santya'agu esu Fwank. Es jam wyindumuty tyugajtsy ja Jesús. ³ Yu wyit jyumbijty jantsy tu'xp es jantsy poop éxtumu tsajp'e'pyky, éxtum ni pán ya naxwiñ mbaat tkayajwe'emy poop. ⁴ Es yu'ujaty 'yijxta ja Elius esu Moisés myadya'aktu mudu Jesús. ⁵ Net ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Windsán, oy ko nyaaj'ajtam. N'ok'ya'o'oyum tugugú uxkuda'ak tujk: tu'uk mij xyja'a'átat, jatu'uk tja'a'átat ja Moisés es jatu'uk tja'a'átat ja Elius.

⁶ Du'an 'yanmaay mat ko ja 'yuxpukraty tsy'ugudu naty, esu Peedru ni tkanijawu wilix jyna'anat. ⁷ Net oj myiñ tu'ugu yoots di'ibu yajnitujkudu, es jap yoodsoty yajmadooy tu'ugu ayuk di'ibu junaamp:

—Tyadudsu du'an ja n'U'unk di'ibats njantsyt-syejpy. Mamadowdu yu'u.

⁸ Ko ti'in ñas'ijxudu ma naty tu t'ixtu, ta kyaj tnaky'ijxta ni pán, yu'uyu naty Jesús ma yu'ujaty.

⁹ Ko naty wyinjanaktu ma ja kopk, ta Jesús tyuknipujkudu:

—Kyaj xytyukmumadya'aktat ni pán di'ibu tu xy'ixtu, extu koonam uj, ja Naxwiñudu Ja'ayadyu Kyudanaabyu, njikyryúkdats madsu naty tu n'eeky.

10 Es mudu tyaadu tmudajttu ayu'udsyu ak yu'ujuty, es ñayyajttuujudu:

—¿Tii dnu tyaadu di'ibu myadyakypy ko jyikyryuka'añ ma 'ye'ky?

11 Es paaty dyajttudu ja Jesús:

—¿Ti ko juna'andu ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpuktup ko yu Eliás myina'añ jawyiin es kyaj ja Kristu?

12 Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Tuy'ajttanu'u ko Eliás myiñ jawyiin, es ko yu'u 'yuxkúkaty tagekyu. ¿Es tii, kyaj xynijáwudu ko ma yu Diosu jyaaybyajttu tmadya'aky ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ayowa'añats mak es nnajxa'añats xxtijy? 13 Per uj n'anmaaydyup miits ko Eliás tu myiñ*, es tu ja ja'ay tyúndu w'ix yu'u ttimtsoktu, du'un éxtu juna'añ ja Diosu jyaaybyajttu.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu mixy di'ibu ka'oybyu myudajtypy

14 Ko kyudaktu ma ja 'yuxpukpúty di'ibu naty tu wu'amdu, ta t'ijxtu may ja ja'ayuty juwudity ma yu'ujuty. Jamu naty nandu'un tmattsipkajxtu ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpuktup. 15 Ko ja ja'ayuty t'ijxtu ja Jesús, net du'uñ wu'umadyaaydyu. Ta t'ninajxtu p'ye'egy es oj tkajxpo'xtu. 16 Net ja Jesús dyajttu ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpuktup:

—¿Ti mnaydyukkajxytsyikudup mut ja n'uxpukpúty?

17 Nidu'uk jap mayjya'ayóty 'yadsoodu:

—Ya'uxpukpu, tats uj nyajmíñ yu n'u'unk di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu, es yu'u

* 9:13 Ix Matewu 11:14.

yajw'u'muap uum. ¹⁸ Pes oytyim maaty myátsyuty ja ka'oybyu es yajkudáuty. Net ya'a'eebyuty, es yajnaydyutskáadyuty es du'unu ñini'x yajwu'amxuty juun. Tuts nja'anuumu m'uxpukpudy esxyup dyajpudsémyu tadu ka'oybyu, per kyaj tu tmamada'aktu.

¹⁹ Es ja Jesús jyunañ:

—¡Ay, ja'ayuty di'ibáty kyaj xymyudattu ja mabujkan! ¿Extu nu'unudsu du'un n'aktim'ítat mat miidsuty es nmudánudat? ¿Na'adsu du'un xymyubuka'andats? Yajmín ja mixy.

²⁰ Ta tyuknimiinudu. Es ko ja ka'oybyu t'ijxy ja Jesús, net ttukpaty ja mo'odyu ja mixy. Ta kyudaay es tyiimy yejky es 'ya'eery. ²¹ Net ja Jesús dyajtuuy ja u'unkteety:

—¿Nu'unu dunu tyaadu kujk tmudajnu?

Ta ja u'unkteety 'yadsooy:

—Extu tyimmutsk'ajty. ²² Kanak ok yu ka'oybyu yajkukudáwuty jhunóty es najoty, es du'un jyaya'ooga'añaty. Tunu may'ajtan, pun mbaat oynu'unun ti maat xytyuñ, pa'ayoodugats uudsuty es pudujkadugats.

²³ Ta ja Jesús 'yadsooy:

—¡Katu mjuna'añ pun mbaat! Tugekyu yu'u mbyaaduty mat di'ibátyu Dios myubujktap.

²⁴ Net ja u'unkteety yaxkeky:

—¡Nmubejkyruys! ¡Pudujkugats esuts n'akmabúkat ni'igu!

²⁵ Ko ja Jesús t'ijxy ko may ja ja'ayuty ñaymyujkudu, ta t'ooy ja ka'oybyu es t'anuumu:

—Ka'oybyu, ujtsats mij n'anmaary, pudsam jap ma tadu ja'ayun es katu mnakytyuku ma yu'un.

26 Ta ja ka'oybyu dyaj'yáxy ja mixy. Ta jatugok dyajmo'ty es pyudseemy, es dyajwe'emy éxtum o'kr. May oj jyuna'andu ko tu 'yeeky. 27 Per ja Jesús tmajtsy mā ja ky'u, es twijitse'ky. Ta ja mixy tyunaaye'ky.

28 Net ja Jesús tyujkadu mā ja tyujk madu 'yuxpajkruty ak yu'uyuty. Ta yajtūjudu ja 'yuxpajkruty:

—¿Tii da kots udsuty kyaj tu nmamada'aktu tadu ka'oybyu?

29 Ta 'yanmaayudu:

—Tyadu du'ambu ka'oybyu, yu'uyu mutt pyudsemy je'eyu mut ko ngajxtakum.

Jesús tnigajxy mymajtsk ok ja 'yo'kan

30 Ko jam tso'ondu, ta ñajxtu Galileeu. Esu Jesús kyaj tsejky es pán tnijáwdut, 31 mut ko dya'uxpaktu naty ja 'yuxpajkruty es ttukmamadya'aktu:

—Uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkyaka'añuts mā ja ja'ayuty, es yu'uts xya'ooktar, es ko tyugukxabátut, njikyryúkaduts.

32 Es ja'ajuty kyaj tjaygyujkadu éxtum 'yanu'amxudu, es tsyu'kudup es dyajtáwdut.

Pún waanu mui

33 Net jyajttu mā ja Kafarnaúm kajpn. Es ko naty 'yittu tugoty, ta yajtūjudu ja Jesús:

—¿Tii du'an naty mdsipkajxtar miidsuty tu'aay?

34 Es amoñu wyu'amdaaydyu, mut ko yu'u naty tu ttsipkajxtu ko púnu du'an mā yu'ujuty ni'igu myújaty. 35 Netu Jesús ñaxwe'tsy mā ja nimajmajtskru 'yuxpajkr, es t'anmaaydyu:

—Pun nidu'uk miits mnaybyujta'agánudap maj kujxm, wa'an ñaybyujta'aguty yuunk naxuryu, es tmadúnut nidugekyu.

³⁶ Net tsa'ane'ky tu'ugu ana'ku'unk es tyunaay kujk'aay ma ja 'yuxpajkruty, es t'anmaaydyu:

³⁷ —Di'ibu 'yaxájur tu'ugu ana'ku'unk éxtumu tyadu madudsu nxuuguyxm, xy'axájurtsu du'an uj; es di'ibuts uj xy'axájur, nan 'yaxájubu du'an di'ibuts uj xykyajx.

Di'ibu kyaj xyni'o'o xyniyáxum, yu'u du'an ijtr mat udsajtum

³⁸ Net ja Fwank t'anmaay ja Jesús:

—Ya'uxpajkrum, tats n'ixtu tu'ugu ja'ay dyajpudsémy ja ka'óbyuty ma yu ja'ay mudu mxuuguyxm, es kom kyaj jyudity mat udsajtum, tats nyajkubóktu.

³⁹ Es ja Jesús 'yadsoojum:

—Katx xyajkubóktu, mat ko di'ibu tyiimpy ja maj'ajtun muduts nxuuguyxm, óyats xymyadya'aky es kyaj 'yaxuuguty. ⁴⁰ Es di'ibu kyaj xymyudsip'ajtum, yu'u dun mat n'ijtam. ⁴¹ Pun pán mmo'oyudx oyjye'eyu tuk vasu wa'ats nuu mat kots uj miits nja'ay'áttu, txy'ajtun n'anuumudu ko Dios myay'átur ja ja'ay.

Puroobuty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

⁴² 'Pun ja pán dyajpekykya'ay nidu'ugu tyadu du'ambu ana'ku'unk di'ibuts uj xymyubajkr, waanu oy pyudsu'umxuty kooxur yajtuk'yo'kmawuunu tu'ugu maj paan es yajkujubijpnáxut mejyñóty. ⁴³ Pun

myajpekytyuunap tu'ugm mgu'm, niboot.† Waanm oy ko mnajxut tsajpótm, éxtam mbaat njana'anam kutuk mā ja jiky'ajtun winm xmm winm tiempm, es kadiinam ko myajpajta'agut mat majtskm mgu'm mā ayoodákn, ⁴⁴ mā ni na'a kya'oogut ja tunu'k es ni kya'oogut ja juun. ⁴⁵ Es pmm myajpekytyuunap tu'ugm mdeky, niboot. Waanm oy ko mnajxut tsajpótm, éxtam mbaat njana'anam, tekytyuk mā ja jiky'ajtun winm xmm winm tiempm es kadiinam ko myajpajta'agut mat majtskm mdeky mā ayoodákn, ⁴⁶ mā ni na'a kya'oogut ja tunu'k es ni kya'oogut ja juun. ⁴⁷ Es pmm myajpekytyuunap tu'ugm mwiin, juut. Waanm oy ko mnajxut tsajpótm, éxtam mbaat njana'anam, mat tuk adu'um je'eym mwiin mā ja jiky'ajtun winm xmm winm tiempm es kadiinam ko myajpajta'agut mat majtskm mwiin mā ayoodákn, ⁴⁸ mā ni na'a kya'oogut ja tunu'k es ni kya'oogut ja juun.

⁴⁹ 'Es nidagekyu ja'ayuty 'yayówdut, oym tadm ayo'on njaja'ambm éxtamm juun xytsya'aym. Extamm juun dyajtu'utsty ja tsu'utsty kadiibm mya'adut, tadm ayo'on mbaat xytyukmwingo'onm ja Dios. ⁵⁰ Oy ym kaan. Per pmm tugooyñm ja tya'amts'ajtm, kyaj wi'ix 'yóyut es jatugok tya'amut. Ittm éxtam ja oy kaan es jiky'attm amumdu'uk jot nixim niyam.

10

Kasaadm ja'ayuty ñaymyastu'udm

† 9:43 Xytyuk'ijxm Jesús ko di'ibm xyajpekytyu'unam, ym' jot winma'añ, es kyaj ym'udy k'm, teky es ni ym' wiin. Ix Markas 7:18-23.

13 Naagudyu ja 'ayuty dyajmíndu 'yana'ku'unguty esu Jesús tyónudat, es ja 'uxpajkruty t'oodu ja ja'ayuty. 14 Ko ja Jesús t'ijxy, ta 'yajku mat yu'ujuty es t'anmaaydu:

—Mastu'uttu, wa'andsu uná'ku'unguty xyñimíndats, es katu xyajjumbíty, mat ko ja Diosu kyutujkun yu'u jya'a'ajtypy di'ibu du'un éxtum yu'ujuty. 15 Tuy'ajtun n'anuumudu ko di'ibu kyaj t'axaju ja Diosu kyutujkun éxtum tu'ugu uná'ku'unk, kyaj tyákat ma Diosu kyutujkun.

16 Net tsa'ane'ky ja uná'ku'unguty. Ta tkuxkooñ ja kyuu ma ja kyubajkuty es tkuni'xy.

Mukja'ay tmamadya'aky ja Jesús

17 Ko ja Jesús 'yaktu'uyo'oy, net myiñ tu'ugu yedyuk pye'egy, es ñaygyoxtanaydyáku Jesús wyindum es yajtuju:

—Oy ya'uxpajkr, ¿ti tsojkap ndúnudats esats nyajtukkumáyt ja jiky'ajtunu winu xuu winu tiempu?

18 Netu Jesús 'yanmaaydu:

—¿Ti kots mij xytyjy kots uj n'óyuty? Ja'a ko yu'uyu du'unu Dios oy. 19 Oy xyñija'aju ja Diosu 'yana'amun: “Katu myajja'ay'eeky; katu xyajtugóy ja pajk úkunu wyindsu'kunu; katu mmeetsy; katu mudu andakungyujxm pán xyñiwaambéty; katu ti xyñipeky; mwindsu'ugur ja mdaak mdeety.”

20 Ja yedyuk 'yadsooy:

—Ya'uxpajkr, tugekyu tyaadu tats nguydyu-unda'ay extu tu ndimmutsk'átyats.

21 Netu Jesús twin'ijxy mudu tsojken, es t'anmaaydu:

—Jatu'uk mdugoy'ajtxaty. Nux took tugekyu di'ibu mmadajty mjaygyejpy es yajwa'x ma ay-oobu ja'ayaty, es net xypyaminadats es du'un xymudatut ja oy'ajtun jam tsajpótm.

²² Es ko tmudooy yu tyaadu, ta ja yedyuk jyot-maydyuktuk. Ta oj ñejxy jotmaymyut, mut ko nugo naty jyantsymukja'ayaty. ²³ Ta ja Jesús t'ijxambijty, es t'anmaaydyu ja 'yuxrukpaty:

—iTsip nimujaa es mukja'aydyukaty tyúkadut ma Diosu kyutujkan!

²⁴ Ja 'yuxrukpaty du'uñu wu'amadyaaydyu madu tyaadu. Esu Jesús yak'anmaayambijtu:

—iTsip nimujaa es mukja'aydyukaty tyúkadut ma Diosu kyutujkan! ²⁵ Ni'igu tsyípaty es tu'ugu mukja'ay tyúkat tsajpótm es kadiinam ko tu'ugu kameyu ñaxut xu'uñ jutoty.

²⁶ Ko t'akmdoodu tyaadu ja xrukpaty, waanu ni'igu wu'amadyaaydyu du'uñu es ñayjunánadu:

—Pes, ¿pánu du'un mbaat ñitse'eky?

²⁷ Esu Jesús wyin'ijxudu es 'yanmaayadu:

—Mudu ja'ayaty kyaj mbaat, per madu Dios, ak mbaat tugekyu.

²⁸ Netu Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Es udsaty sitay tats tugekyu nmastutta'aydyu es mij nbanjxtu.

²⁹ Jesús 'yadsooju:

—Tu'ajtan n'anumudu ko oytyim pánaty di'ibu tu tmastu'uty ja tyuk, o myuga'axaty, o tyaak, o tyeety, o 'yu'ungaty, o ñax kámaty mut kots xypyanejxy uj es ttuñ éxtam jyuna'añ ja oybyu ayuk, ³⁰ tadu ja'ay Dios mo'oyudap tyam ma tyadu naxwíñudu mgo'px du'unuñ ni'igu tyuk, tyaak, myuga'axaty,

'yu'unguty esu ñax kámuty, oy 'yayoy du'un; es nandu'un tsajpótm Dios myo'oyudat ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu. ³¹ Per may di'ibu tyam ya naxwiiñ ijtp maj, jam tsajpótm Dios pyujta'agudat mutsk; es may di'ibu tyam ya naxwiiñ ijtp mutsk, jam tsajpótm Dios pyujta'agudat maj.

Jesús tnigajxy myuduguk ok ja 'yo'kun

³² Jamu naty wyimbattu ma ja tyu'uju Jerusalén, esu Jesús jawyiinu naty ñejxy ma ja 'yuxpukputy. Es ja nimajmajtskuty du'ñu wuy'umudyaadyu es tsu'kudu ja ja'ayuty di'ibu panujxudup. Net ja Jesús twoonejxy wiink tsoo ja nimajmajtskpu 'yuxpukputy. Ta oj ttukmadya'aktu di'ibu naty jatán kubatánup, ³³ es 'yanmaadyu:

—Ixtu, nbatujkum Jerusalén ma uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkuyaka'añuts ma yu teedywyindsunuty es ma ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukpup, es xytyuknikajxpatá'anduts ja o'kun es xykyuyaka'anduts ma ja romanu ja'ayuty.

³⁴ Yu'uts xyñixi'iga'an xytyukxi'iga'anduts, xywyoa'anduts, xyñidsujya'anduts es xya'ooktupts, es ko tyugukxubátut madsu naty tu n'eeky, njikyryúkaduts.

Santya'agu esu Fwank t'amdowdu tu'ugu may'ajtun

³⁵ Net ja Santya'agu es ja Fwank, Zebedeu myaanguty, tmawingoonda ja Jesús es t'anmaadyu:

—Ya'uxpukpup, ndsojktupts es xytyúnat ja may'ajtun di'ibu n'amdoodup.

³⁶ Net ja Jesús yajtuujudu:

—¿Ti dun mdsojktup esats ndúnat?

37 Ta t'anmaaydyu:

—Mooydyuguts esats n'u'uñudat tu'uk ma m'aga'añgyu'u es jatu'uk ma m'anajñgyu'u ko m'ana'ama'añ maj'ajtun maut.

38 Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Miits kyaj xyñijáwudu ti dan m'amdoodup. ¿Tii mmédánudup miidsuty, éxtam mbaat njuna'anum xy'uuktu ma ja káluz mats uj n'uuga'añ? ¿Tii mmédánudup miidsuty éxtam mbaat njuna'anum mnabáttat éxtamts uj nnabatá'añ?

39 Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Nmédánudupts.

Esu Jesús 'yanmaayudu:

—Tuy'ajtun ko miits m'uuktup ma ja káluz mats uj n'uuga'añ, es nandu'un mnabáttat éxtamts uj nnabatá'añ. 40 Per uj kyajts xypyaaty esats miits nmo'oydyut es m'u'uñudat mats n'aga'añdsyoo o mats n'anajñdsyoo. Diosu du'un pátup tmo'oydyut di'ibáty tu yajtuknibajtaagu.

41 Ko ja nimajkpu xprujkputy tmoodu tyaadu, net ttuk'ak'ajttu ja Santya'agu es ja Fwank. 42 Netu Jesús dyáxudu nimajmajtskuty, es t'anmaaydyu:

—Mnija'adup miits ko di'ibáty 'yana'amdup ya naxwiiñ, jya'abúktup ja ja'ayuty, es 'yana'amudu éxtam yu'ujuty ja kyutujkun. 43 Per kyaj dyu'un'átut ma miidsuty. Nik ni'igu ko di'ibu naybyjta'agánup maj ma miidsuty, yu'u myadúndup ja myu"xprujkputy, 44 es oytyim púnuty miidsuty di'ibu itaamp jawyiin, yu'u myadúndup ja myu"xprujkputy éxtamxup yu'udyu myuduumba. 45 Du'un éxtam uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, kyajts nmiiñ

naxwiiñ esats nyajmudúnat, ja'ats uj tñ nnimíñ esats uj ja ja'ay nmudúnat esats ngubátut mayu ja'ay ja pyeky kots ja'a ngu'oogut, du'an may tmúdtut ja nitsokun.

Jesús dya'ijxpéky tu'ugu wiints

⁴⁶ Net jyajttu Jerikoo. Es ko natyu Jesús kyajpnbadsémy mut ja 'yuxpukpúty es mut ja mayjya'ayuty, tu'ugu wiints di'ibu xyu'ajtypy Bartimeeu, Timeeu myaank, jamu naty 'yu'uñu tu'ubu'aay es t'amdooy ja limosnu. ⁴⁷ Es ko tmúdooy ko wyingón ja Jesús nazarenu, ta ja wiints yaxkeky:

—¡Jesús, Davitu tyuamp 'yaats, pa'ayooguts mij!

⁴⁸ May ja ja'ayuty 'yoojudu es 'yamónat, per ja wiints ni'igu waanu muk yaxkeky:

—¡Davitu tyuamp 'yaats, pa'ayooguts!

⁴⁹ Net ja Jesús wya'k'a'aju, es jyunáñ:

—Yajmíndu.

Ta ja ja'ayuty t'anmaaydyu ja wiints:

—Jotkujku, pudu'uk, mut ko tam myáxuty.

⁵⁰ Net ja wiints tnasajtu ja tsyamarru, es pyujte'ky. Ta twinguwá'ku ja Jesús. ⁵¹ Net ja Jesús yajtuujtu:

—¿Ti mdsejpy esats uj ndúnaduts?

Ja wiints 'yadsooy:

—Ya'uxpukpú, yu'uts njatsejpy esats n'ijxpáku.

⁵² Ta ja Jesús 'yanmaaytu:

—Mbaat mnejxy. Tu m'aguda'aky mut ko tats xymyubeky.

Netyu ja wiints oj 'yijxpéky, es tpanejxy ja Jesús.

11

Jesús tyuká Jerusalén éxtam tu'ugá rey

¹ Ko naty jyá'ta'añ Jerusalén, ko jyajttá Betfajee, jamyá má ja Oliivús Kopk, netá Jesús tkejxy majtská 'yaxpájkra, ² es t'anmaay:

—Nájxtá má yá mutsk kajpnu'unk di'ibá ya-jwingu'ijxap, es jap xypyaadut kuwáañ tu'ugá burrá di'ibá ni pánnam tkatuk'u'uñá. Mágajá es xyajmínat. ³ Es pan ja pán myajtáwádu: “¿Ti ko xymyugájá?”; net xy'anámat: “Ja Windsán yajtu-naampy es poján tkajxambítat jatugok.”

⁴ Es ja 'yaxpájkpaty oj ñájxtá, es tpattá tu'ugá burrá kuwáañ tájk agá'am máj tu'ubá'áay. Es ko naty tmágajá ja burrá, ⁵ net ja ja'áay yajtuájudá:

—¿Ti ko xymyugájádu tadá burrá?

⁶ Es yá'ájaty 'yadsoodá éxtamá Jesúsá naty tá 'yaná'amxádu. Net ja ja'áay myastútádu. ⁷ Ta oj dyajnájxtá má ja Jesús es tpajtáktá ja wyit jam burrá ñikájxm, es ja Jesús ttukpejty. ⁸ Es ja mayjya'ayaty dya'ptá ja ñikájxyádu wit tu'áay. Wiinkpáty ttajty ja kepuyá 'yaay xye'entsy es ttukwin'o'oxádu ja tu'áa. ⁹ Ja ja'áayaty di'ibá nájxtap jawyiin es nandá'un ja di'ibá miindap ax'ok ya'ax jyokta:

—¡Awdattá Dios! ¡Kuni'xy di'ibá miimp éxtamá Nindsán'ajtam Diosá kyudánaabyá! ¹⁰ Máj kájxm 'yítat ja rey Davitá tyáamp 'yaats di'ibá yajkutakáamp. ¡Awdattá Diosá tsajpótádu!

¹¹ Ta ja Jesús kyajpnajty Jerusalén es jyajty má ja máj tsajptájk es t'ijxtáay tugekyá di'ibá jap. Ta tsoyo'ón jam es tmánejxy ja májmajtskra

20 Jakumbom jepy ko jyambitandu Jerusalén, ta ñaxta ma ja iigu kepy, es ja 'yaxpajkpaty ta t'ixta ko ta naty tyu'tsna. 21 Ta ja Peedru tjamyejtsy, es t'anmaay yu Jesús:

—Windsán, jix! Tu tyatsna tyadu iigu kepy di'ibu mij tu xykajxpéky.

22 Jesús 'yadsooy:

—Mubaktu Dios. 23 Tuy'ajtun n'anuumudu ko pun ja pun miits m'anuumudubu tyadu kopk: “Jwawá'ak ja yaa. Nujx mejyñóty.” Pun kyaj xyujpjawudu, pes du'unu dun jyátut. 24 Paaty n'anuumudu miidsuty ko tugekyu di'ibu miits m'amdoodup ja Dios ma mgajxta'aktu, pun mmabujktup, m'axájudup. 25 Es ko mgajxta'aktu, mma'xtup di'ibaty miits mduunudup axuk, es du'un yu mDeedyu tsajpótmudu mma'xudup miidsuty ja mbojpaty nandu'un. 26 Es pun kyaj xymya'xtu di'ibu mduunudup axuk, mDeedyu tsajpótmudu nan kyaj mma'xudut miidsuty ja mbojpaty.

Jesusa kyutujkan

27 Ta net jyajttu Jerusalén. Es ko natyu Jesús jyudity maj tsajptujk ñabotsoty, ta ñimiinudu Jesús ja teedywyindsunuty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'axpajktup es ja majja'aydyujkuty, 28 es yajtuujudu:

—¿Pánu kyutujkan maut xytyuñu tyadu? ¿Pán tu mgutujkanmo'oyuty?

29 Ta Jesús t'adsood:

—Uj nandu'un nyajtwaaambyuts tu'ugu ayuk miidsuty. Pun xy'adsoojambijtpats, net n'anuumut

ti kutujkunuts ʉj mʉʉt nduñu tyaaðu. ³⁰ ¿Pún kutujkunmooyu Fwank es yajnubátut? ¿Dios, o yu ja'ayuty? ¡Adsoodugats!

³¹ Ta ak yu'ʉjuty ñay'uu ñaygyajxudu es ñayjyuna'anudu:

—Pun n'okjuna'anum ko ja Dios tuk'ana'am, ta xy'adso'om: “Es pun du'un, ¿ti ko xykyamubaktu?” ³² Es pun njuna'anum ko ja'ayuty, ta yu ja'ayuty xytyu'unum axuuk, mut ko nidagekyu yu'ʉjuty tmubaktu ko Fwank yu'a ja Diosu kyugajxru.

³³ Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—Kyajts nnijáwudu.

Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Es ʉj nan kyajts miits n'awánudut ti kutujkunuts ʉj mʉʉt nduñu tyaaðu.

12

Axuk kamgwentu'ajtpaty éxtumu ijxpajtun

¹ Net tyujku ya'uxrujkrʉ mut kanak nax ijxpajtun es jyunañ:

—Jaa ijty tu'ugu yedyujk di'ibu kyoj yu uuvu kam ma ja ñax. Ta tnageemy es dya'uyuy ma dyanipátut ko ja uuvu yajwinma'adsa'anut es tkojy tu'ugu potsy kujxm ma mbaat jam n'ijxkákum es ngwentu'ajtum tugekyu. Oknum tmooy tukmiky ja uuvu kam mudu wiink ja'ayuty es tso'onnu ja kugam. Jagam nax jagamgajrn oj ñejxy.

² 'Ko tpaty ja tiempu ma ja uuvu yajtujk-mukánnu, ta tkejxy tu'ugu tyuumbu es t'amdówut ja muduumbuty ja uuvu di'ibu pátur ja kugam.

³ Es ja uuvu kamgwentu'ajtrʉ tmajtsta ja kugamu

tyuumbu, tkepywojptu es dyajjumbijttu. Ni tii tkamooydyu. ⁴ Net ja kugam tkejxy ja wiinkru tyuumbu, es tyaadu tsaaga'tstu es dyajtsayujttu kyubajk es axuk ttuundu. ⁵ Ta ja kugam tkejxy ja wiinkru, es yu'u dya'o'ktu. Oknum ja kugam tkejxy ja wiinkrudyu tyuumbuty nimay, es ja uuvu kamgwentu'ajtru tkepywojptu naaguty ja tuumbuty es naaguty dya'o'ktu.

⁶ Ja kugam tmudajnu je'eyu tu'ugu myaank di'ibu jyantsysyejpy, ja'a kyajx tim ok es twinmaay: “Wyindsu'ugubuduts ja nmaank.” ⁷ Es ko t'ijxtu ja uuvu kamgwentu'ajtru ko myiñ ja kugamu myaank, ta ñayjunandu ak yu'ujuty: “Tyaadu du'un di'ibu yaxajyaampy yu kyuma'añ. Min n'ok'ya'o'kam, es du'un nmwummm udsajtam.”

⁸ Ta tmajtstu, dya'o'ktu es dyajpudsumdu ja ñini'x ma ja uuvu kam.

⁹ Ta ja Jesús yajtuuy:

—¿Ti tyunaampy mat yu'ujuty ja kugam? Pes minur es dya'o'kta'ayudu tadu axuk ja'aydyujk, es tmo'oyut wiinkru ja 'yuuvu kam.

¹⁰ ¿Tii ni na'anum miits xykya'axpuktu ja Diosu jyaaybyajtan ma jyna'añ?:

Ja tsaa di'ibu ja pojtsputy 'yuxtijtu, tu tpaaty ja lyugaar ma ja tujk t'ujx'áty.

¹¹ Tyaadu du'un ja tyu'unu ja Nindsu'ajtam Dios, es n'okwu'ummdya'ayam du'uhñ.

¹² Ta ja teedywindsunuty es ja fariseuty tjamatsandu ja Jesús, ja'a ko tmawinma'añbyattu ko yu'udyu naty yajmadyákr mudu tadu ijxrajtan. Es

mæt ko tsy^u'kud^u ja nax kajpn, ta tna'ijxt^u ja Jesús es ñ^uijxt^u.

Jesús tmadya'aky ja kug^ubajt^un

¹³ Oknum ja Jesús yajtuknikejxy nidu'ug^uty ja farisee^uty es^u Erood^us^u jya'ay^uty, es t'uxta^uaydy^u wi'ix mbaat dya'an^uguga'ad^u ja Jesús. ¹⁴ Ta ja'aj^uty t'anma^uaydy^u ja Jesús:

—Ya'uxp^ujkp^u, nnija'ad^upts ko mgajxy mæt ja t^uy'ajt^un es ni xykyatuñ^u kwent^u di'ib^u ja'ay^uty myadyákt^up. Je'ey^u xya'uxpeky mæt ja ñ^u'u tyu'u ja Dios. ¿Tii óy^uds^u da ngug^ubát^ut mā y^u yajkutujkp^u kopk, o kyaj^u?

¹⁵ Es ja Jesús ñija'ab^u naty ja tyá^ud^udy^u 'yax^uk winmá'añ^uty. Ta t'anma^uaydy^u:

—¿Ti kots miits xyajka'aja'and^u? Tuk'ijxt^ug^uts ja meeñ di'ib^u m^uæt mgug^ubety.

¹⁶ Net dyajmiind^u tu'ug^u plat^u meeñ. Ko tyá^ud^u t'ijxy ja Jesús, net dyajt^uy:

—¿Pá^un tyá^u wyi^un jy^ujp es^u xy^u di'ib^u yam k^uxja'ay?

Ta ja'aj^uty 'yadsood^u:

—Y^u yajkutujkp^u kopk.

¹⁷ Net ja Jesús 'yanma^uay^ud^u:

—Pes mo'oydy^u ja yajkutujkp^u kopk ja di'ib^u y^u'u jya'a'ajty^u, es mo'oydy^u ja Dios di'ib^u Dios jya'a'ajty^u.

Ko tm^udood^u tyá^ud^u, ta d^u'uñ^u wy^u'um^udy^uaydy^u.

Ja'ay dyajtáwd^u p^un jiky^upyákt^up ja o'kr^uty

¹⁸ Net oj tni^uijxt^u Jesús na^ug^udy^u sadusee^uty. Ja sadusee^uty jy^una'and^u ko kyajp jyiky^upy^uka'añ ja o'kr^uty. D^u'uñ^u tyá^ud^u ttukni^ub^ujtá^uk^ud^u:

19 –Ya'uxprijkr, Moisés dyajnigutúku ko pán ja pán 'yeeky es kyaj tã trattã 'yu'unk, ja myuga'ax pyúkãp ja ku'ekytyo'oxy es tmãdãttãt ja 'yu'unk, es ja'a tyuknikujxm'átãp ja jamyii. 20 Du'un jyajty mã uudsuty. Tamã naty jãxtujk tukka'axã yedyujk. Ja ka'axkópk pyejky, es 'ye'ky, kyaj trattã ja 'yu'unk. 21 Ta ja myumajtskr tpejky ja ku'ekytyo'oxy, es nandu'un jyajty. Es ja myudugũukkr nandu'un jyajty, 22 extã ko 'yabudseemy nijãxtujk, es ni pán tkatukpattã 'yu'unk. Es ko tyaãdu du'un tãgekyũ ñajxy, ta nandu'un ja toxytyujk 'yo'knũ. 23 Es mã jyikyryuka'ãndãk ja o'kpaty, ¿pãnk nidu'ugã tadã jãxtujkr unã'kãty ñãdo'oxy'átãp, éxtãm tã pyujktã'ãydyũ mãt yã'ũ?

24 Esũ Jesús 'yadsoojũdu:

–Miidsaty nãgoo m'okkãjxtũgooyũdu, mãt ko kyaj xyñijãwũdu ja Diosũ jyaaybyajtũn es ni ja myuk'ãjtũnũ Dios. 25 Es ko ja o'krũ jyikyryúktãt, ni kyapúktãt ni pãn, du'un 'yítãt éxtãmã ánkũsũ tsajpótũdu. 26 Yũ o'kpaty sitũy jikyryúktãp. ¿Tii kyajnam miits xyajmadyã'ãktã éxtãm ja Dios jyũnãñ mã ja jyaaybyajtũn, mã tmadyã'agyũ tadã apyñgyery ko tyoy?, ko t'anmaãy ja Moisés: “Ëjtsũ du'un ja Abraãnũ Dyios, Isãã esũ Jakoob.” 27 Yũ Dios, kyaj yã'ũ Dyios'ãtyũty ja o'kpaty, yã'ũ du'un ja jikyryũty.* Es du'un miidsaty sitũy nãgoo m'okkãjxtũgooyũdu.

Ana'amũnũ waanũ mãjprũ

28 Net nandu'un ñimiinũ Jesús tu'uk ja di'ibũ tsajptũgótũ ya'uxprijkr, di'ibũ tã tmãdoyũ tyaãdu es

* 12:27 Yã'ũ 'yandijpy ko mãdu Dios tãgekyũ jyiky'ãjtã'ãydyũ. Ix Lukus 20:38.

ñija'ap ko Jesús tu t'adsoodu ja saduseeuty madu wijy'ajtán. Ta dyajtuuy:

—Ya'uxpɛjkrɛ, ¿di'ibu du'un ja ana'amun ni'igu myájuty?

²⁹ Ta Jesús 'yadsoojɛ:

—Ja ana'amun di'ibu ni'igu myájuty, yu'u tyaadu ma jyuna'añ: “Mudowdu es jaygyúkuđu, miits israelítuty: ja Dios di'ibu Nindsun'ajtám, yu'uyu je'eyu Windsun'ajtp. ³⁰ Tsoktu ja mWindsun Dios mat winu njot mwinma'añ, mat winu m'anmaja'an es mat winu mmajaá.” ³¹ Es ja myamajtskrɛ yu'u du'un jyuna'añ: “Tsoktu ja mmudajkra'a éxtum mij ku'am mnaydsyékyuty.” Tadu nimajtskrɛ ana'amun nik ni'igu myájuty kudiinam ni tu'ugu wiinkrɛ.

³² Ta ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpɛjkrɛ 'yanmaayu Jesús:

—Oyuts tu xy'adsoy, ya'uxpɛjkrɛ. Tu'y'ajtnu'u ko ijtp tu'uk je'eyu Dios, kyajpɛ wiinkrɛ. ³³ Es pɛn ndsojkɛm ja Nindsun'ajtám Dios mat winu njot nwinma'añ'ajtám, mat winu nmajaá'ajtám es pɛn nandu'un ndsojkɛm ja nmudajkra'a'ajtám éxtum nnaydsyojkɛm ku'am, yu'u situy nik ni'igu tsyobaadut kudiinam tugekyu yojxun es tugekyu windsu'kun di'ibu yajtooyduɛp artalkɛjxm.

³⁴ Es mat ko ja Jesús ñija'ap ko ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpɛjkrɛ tu 'yadsooyuty madu wijy'ajtán, ta t'anuumɛ:

—Je'eyu tim waanu mdugoy'ajtxuty es m'ítut ma Dios yajkutíky.

Es kyaj pɛn 'yoknaydyuk'a'ijxanu es t'ak'yajtáwut ni tii.

Pánu tyuump 'yaats ja Kristu

³⁵ Oknum ko Jesús tuk'uxpejky ja ja'ayuty maj tsajptujk ñabotsoty. Ta yajtuujadu:

—¿Wi'ix ko yu di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap jyuna'andu ko yu Kristu yu'u tuump'ajt aats'ajtap ja Davit je'eyu? ³⁶ Mut ko Davit ku'am, mut ja myak'ajtan ja Espírítu Santu jyuna'añ:

Yu Dios t'anuumu ujtsu nWindsún:

“U'uñu yaa aga'añdsyoo ma ujun, exta kots uj nyajtugóyut tugekyu mij ja mmudsip.”

³⁷ ¿Es wi'ix mbaat yu Kristu tyuump'áty 'yaats'átyuty yu Davit? Pes Davit ku'am junaamp nWindsún.

Es ja ja'ayuty di'ibu nimáyudyu naty, yu'ujuty myudoodaaydyu yajxón ja Jesús.

Jesús tnigajxy ja fariseety es di'ibu tsajptugóty ya'uxpajktap

³⁸ Es ja Jesús t'aktuk'uxpejky:

—Naygywentu'átadu miidsuty mut ja di'ibuty ya'uxpajktap tsajptugóty. Yu'u pyajtáktap ja witu yembyu es ttsoktu es ja ja'ayuty 'yubo'x kyajxpo'xadut tu'aay mudu windsu'kan, ³⁹ es tsajptugóty jap tyim'u'uñuya'andu ma ja ja'ayuty mbaat yajxón 'yíxadu es maj windum 'yu'uñuya'andu ma pún kyay 'yuuktu. ⁴⁰ Es trujkudu ja tujkuty yu ku'ekytyo'oxyuty, net kyajxta'aktu jeky es du'un twin'uuna'andu ja ja'ayuty, es ñay'andíjudu jyiky'attu tuj'ajtan maut. Paaty pátuðap ni'igu ja tudyu'unan.

Ku'ekytyo'oxy ja myeeñ dyoxy

⁴¹ Oknum ja Jesús ñaxwe'tsy ma t'ijxy ko ja makja'aydyujk trujtáktu may ja myeeñ ma ja maj

tsajptujkú 'yalkansiiú. ⁴² Es nandú'un jya'ty tu'ugú ku'ekytyo'oxy ayoobú, es tpejta'aky majtsku mutsk meeñu'unk di'ibú yiin waanú tsoy'ajtypy. ⁴³ Net ja Jesús dyaxyú ja 'yuxpejkrutujk, es t'anmaay:

—Tuy'ajtan n'anuumú ko tyadu ku'ekytyo'oxy di'ibú ayoop tú dyaky ni'igú es kadiinú nidugekyú ja makja'ayuty. ⁴⁴ Ja'a ko yu'ujuty dyaktú di'ibú yajnadujkup, peru tyadu ayoobú ku'ekytyo'oxy dyaky tugekyú ja myeeñ di'ibú tyukjiky'ajtypy.

13

Jesús tnigajxy ko ja muj tsajptujk tyugoya'añ

¹ Ko ja Jesús tsoy'oñ má ja muj tsajptujk, nidu'ugú 'yuxpejkruty jyunáñ:

—Windsán, ok'ix yú muj tsajuty es yú tsuj tujkuty.

² Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿M'ijxtup tugekyú tyaadu? Kyaj wuy'uma'añ ni tu'ugú tsaa ñayñikoombétyuty, tugekyú tyugoya'añ.

Ijxwú'umán ko ja naxwíñudú tyugoya'añ

³ Net oj ñajxtú má ja Oliivus Kopk di'ibú jam windum má ja muj tsajptujk. Es ko natyú Jesús jam 'yu'uñú, ta ja Peedrú, Santya'agú, Fwank esú Andrés oj 'yanú'umxudú ayu'udsyú:

⁴ —Njanijawuyándupts na'a dúnú tyaadu di'ibú tunán jatánup es ti ijxwú'umán ja'ay myudáttup ko tyaadu tugekyú dú'un tyuna'añ jyata'añuty.

⁵ Ta Jesús 'yanmaayudú:

—Mnaygywentú'átudup kadiibú pán mwin'umndut. ⁶ Mut ko may myina'andú

di'ibũ juna'anaamp: “Ûjtsũ du'ũn ja Kristũ.” Es wyin'ũnaampy mayũ ja'ayuty.

7 'Es ko miits xymyudówdũt tsiptundũ oymyaaty, katũ mnay'adsũ'ugudũ. Pes du'ũn jyata'añ, per kyajpũ du'ũn yu'ujuty mã ja naxwĩndũ tyugoya'añ. 8 Mũt ko tuk peky mãt jatuk peky ja naxwĩndũ ja'ayuty ñayñitsiptuna'andũ esũ ana'ambuty nixim niyam, es myina'añ ja mãk ujxuty oymyaaty esũ mãk yuu. Tũgekyũ tyaadũ yu'u du'ũn mãanũm je'eyũ tsyonda'aky ja ayo'on.

9 'Per mnaygywentũ'átudũp miidsuty, ja'a ko ja ja'ayuty mmũnũjxudũp mã ja kumdattũjkũn es myajwóptũt mãt ko miits xypyanũjxtũpts. Es mmũnũjxudũp mã gobernador esũ rey es du'ũn miidsuty jap xypyũjtũ'aktũt ja tũy'ajtan ãjtskyũjxm. 10 Es koonũm yajkajxwã'xũt ja oybyũ ayuk mã tũgekyũ naxwĩndũ, es óknũm ja naxwĩndũ tyugoya'añ. 11 Es ko myajmũnũjxũt es myajkyákũt mã ja kumdattũjkũn, katũ njotmay'ooktũ miidsuty wi'ix mjũna'andũt. Ja'a mgajxtũp di'ibũ Dios mmo'oyudũp jaanũm, ja'a ko kyaj miits xykyajxã'andũ mgũ'ũm winmã'añ, yũ Espírítũ Santũ mwinmã'añmyo'oyudũp.

12 'Mã tadũ tiempũ jyata'añuty, ko extũ di'ibáty tukka'ax'ajttũp kyũyaka'anũp nixim niyam es ttuk'ya'ooktũt; es ja u'unkteety du'ũn tyunã'añ mãt ja 'yu'unk; es ja unã'ku'unguty nandũ'ũn myũttsiptuna'andũp ja tyaak tyeety es tyuk'ya'ooktũp. 13 Es nidũgekyũ ja'ayuty m'axũk'ixudũt ja'a ko miits xypyanũjxtũpts. Per di'ibũ 'yakmũbejkyryũm du'ũñũm, yũ'ũ nitso'ogũp.

14 'Yu Diosu kyugajxpu Dañel tkuxjaay di'ibu tyúndup ja axuukpu. Ko xy'ixtat tyanu ma kyaj pyaadyuty ja di'ibu ya'axu'kup es di'ibu kyaj tmuj'ixy ja Dios (wa'an tjaygyuku di'ibu yu neky kyajxypy), net di'ibáty ijttabu naty Judeeu kya'aktat jap es ñajxtat tungujxy kopkkujxy. 15 Es di'ibu naty jam tujkkujxm, kyaj jyunákut es nujx tniduku di'ibu jap es tjuuda'anat. 16 Es di'ibu naty jam kyamotm, kyaj jyumbítut es min t'ooxy ja wyit. 17 i'puroobu ja toxytyujkuty di'ibu naty ijtp u'unkmúut ma tadu xuu es di'ibu ya'u'unksi'tstap! 18 Amdow pújksówdu miidsuty ja Dios es kudiibu mga'aktat ko naty xyuxy, 19 mut ko muk 'yita'añ ja ayo'on, éxtum ni na'anum kyajaty extu ma Dios dyajkojy ja naxwíñudu, es ni du'un kyanakyjyata'añuty jatugok. 20 Es punu Dios kyaj dyajwaanu tadu tiempu, ni pún kyatso'oktat. Per yajwaanup yu'u mut ko ttseky púnuty yu'u tu twin'ixy éxtumu jya'ayun.

21 'Ko naty pún miits m'an'u'umxudu: "Ixtu, tyaa dan ja Kristu", o "Ixtu, taxim ja Kristu", kyaj xymyubúktat. 22 Mut ko minamp ja win'u'umbuty di'ibu nayyajnaxánup éxtumu Kristu es éxtumu Diosu kyugajxpu, es tyunaampy yu ijxwu'umun esu muj'ajtun es du'un tjawin'uuna'andut ja ja'ayuty di'ibu Dios k'u'um wyin'ijx. 23 Paaty mnayjyujp'ixudup miidsuty. Tu n'anuumudu miidsuty yu tyaadu tim jayujp.

Wi'ix jyumbítut ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu

24 'Es ko du'unu naty tu ñajxta'ayu tadu ayo'on, ja xuu wyingoodsuya'añ, ja po'o kyaj ñakyjyaja'añ,

25 kya'adut ja madsa'ajuty es yu'xup ja mak'ajtun tsajwínm. 26 Net xy'íxtuduts nmiñ uj, ja Naxwíñudü Ja'ayudyü Kyudunaabyü, yoodsóty müdu mak'ajtun esü muj'ajtun. 27 Es nduk'ana'amuduts ja n'ánklusuts, es dyajnaymyúkudut di'ibáty tü nwin'íxtuts, ma yü jumboj esü yukpoj myiñ es ma yü xüü pyudsemy es ma tsi'ity, oytyim maaty.

28 'Jattu tyadu 'yijxwü'mün ja iigu kepy. Ko ja xye'entsy 'yity u'unk es pyudsemy ja 'yaay, miits mnija'adup ko miimp ja ambü. 29 Nandü'un jajtpe dü'un ko xy'íxtut tügekyü tyaadü, mnijáwudup ko tüü düü naty wingoombuts, éxtüm mbaat njuna'anüm tüjk agü'uybyün. 30 Tüy'ajtun n'anüümüdü ko tügekyü tyaadü jyata'añty maanümü naty ja ja'ayuty di'ibü tyam kyaj 'yooktünüm. 31 Ja tsajp es ja naxwíñudü náxup, per ja n'ayúkatš ni na'a kyakexy kyanaxy.

32 'Ja xüü es ja oorü ni pán tkanijawü, ni yü Diosü 'yánklusuty es ni uj, ja Diosü 'yU'unk, yü'uyü dü'un je'eyü ñija'ap ja Dios Teety. 33 Paaty wü'müdü miidsuty wijyuty es mnayjyüjp'íxudup, ja'a ko kyaj xyñijáwüdü na'a nmina'añts.

34 'Dü'un ja'a éxtüm tu'ugü ja'ay di'ibü nüjxaamp jagam. Ko naty kyajnum tsyooñ, ta tmo'oydyü ja pyo'oduumbuty ja tyuunk nidu'uk nidu'uk, es t'anmaay ja di'ibü kywentü'átup ja tüjk aa es wyijy'ítat. 35 Es n'anüümüdü miidsuty, wü'müdü wijy, müť ko kyaj xyñijáwüdü na'a jyambita'añ ja mWindsün, pün tü tšyü'ujünü, pün tsu'pün, ma 'yüü ja tügaak o ma xyüñü. 36 Exküm ko jyumbity ti'in es mbaadudut maabuty. 37 Es di'ibü n'anmaaydyup miidsuty, n'anmaaydyuptš

nandu'un nidugékyuty: Wu'umdu wijyuty.

14

Tkajxy'áttu pæn wi'ixu Jesús yajmátsut

¹ Ja'a tyugoy'aty majtsk xuu ja pasku xuu ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty yu levaduuru, es ja teedywyindsúnuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxprijktur t'uxtaaydyu ja winma'añ wi'ix t'okmátstut ja Jesús mudu andakun, es ttuk'ya'ooktat. ² Es ñayjunánudu:

—Kyaj jyaaty ma ja xuu kudiibu xyñibudu'kum ja ja'ayuty.

Tu'ugu toxytyujk ttukkuutsy ja pa'ak xu'kpu ja Jesús

³ Jamu natyu Jesús Betañu ma yu tyujku Simonk di'ibu yajtijp nilepru pa'am. Ko naty ja Jesús 'yu'uñu meesu winduuy, ta ñimawingoonu tu'ugu toxytyujk mut tu'ugu alabastru limetu ujts mudu aseytu pa'ak xu'kpu jantsy tsooxubu. Ta ja toxytyujk oj ttuknitemy kyubajkkujxy. ⁴ Ko t'ijxtu tyaadu ja ja'ayuty, ta nidu'uguty 'yajkudu, es ñayjunánudu:

—¿Ti ko tyaadu du'un tu 'yxtugoy? ⁵ Tyaadu tuuxyur yajteeky tugak mugu'px xuu nidún, esxyur yajtukpudákuu ja ayoobu ja'ayuty.

Ta t'oodu ja toxytyujk. ⁶ Es ja Jesús t'anmaaydyu:

—Mastu'uttu. ¿Ti ko xy'oodu? Tyaadu óyudsu du'un tu xytyuñ. ⁷ Ja ayoobatujkuty du'uñum xymudáttut ma miidsuty, es oyña'aty mbaat xpyudákuu. Per uj kyajts du'uñum xymudáttut. ⁸ Tyadu toxytyujk tu ttuñ di'ibu mbaat, tu ja nnini'xuts pa'ak xu'kpu ttukkuutsy

esats nnaxtújkunúduťs. ⁹ Tųy'ajťun n'anuumúdu ko yajkajxwa'xy yų oybyų ayuk mą tųgekyų naxwíńúdu, yajmadya'agut nandų'ųn di'ibų tyuunų tyądu toxytyųjk, es du'ųn yajjamyáťsťt yų'ų.

Juudųs tkųyaka'ań ja Jesús

¹⁰ Net nidu'ugų nimajmajťskų ja ųxųjkų di'ibų xyų'ajťpy Juudųs Iskaryotų, oj ņejxy mą ja teedywyindsúnuty es oj myadya'aky mat yų'ųjuty wi'ix tkųyaka'ań ja Jesús. ¹¹ Es yų'ųjuty xyondaktų es twandaktų ja Juudųs ko tmo'oya'andų ja meeń. Net ja Juudųs t'ųxtaay ja winma'ań wi'ix tkųyákťt ja Jesús.

Nindsųn'ajťmų 'ya'ux

¹² Es mą ja paskų xų tsyondaky, mą yajkáy ja tsajkaaky di'ibų kyaj tmúdaty ja levaduuru, es ja ja'ayuty dya'ookťtų ja byorreegu, ta ja ųxųjkųťy tniimiindų wingón ja Jesús es dyajťmúdu:

—¿Mą xyťsyeky n'ųxkúkúduťs es ndu'unųm ja paskų a'ux?

¹³ Ta ja Jesús tkejxy nimajťskų 'yųxųjkųťy, es t'anmaay:

—Nųjxtų jam kajpnóty. Jap xyryaąduť tu'ugų yedyųjk di'ibų myųnejxyry tuk tsiyų nų, ¹⁴ es xyryanųjxtťt extų mą tyųjktákų, es xy'anuumúdu tadų kudųjk: “Yų nWindsúnúťs xytyuk'yajťmųp: ¿Mą ja kwartų mą mbaat n'a'ux'áťťduťs múduťs n'ųxųjkųťyųjk mą tyądu paskų?” ¹⁵ Net mduť'ixúduť tu'ugų mųj kwartų es oydyűń mą ja tuknikų'ųybyų tújk, es xy'ųxkúkťt ja a'ux jam.

¹⁶ Ta ja nimajťsk ųxųjkųťy ņųjxtų kajpnóty es trattų tųgekyų éťťm 'yanmaayų ja Jesús,

es dya'abátudū ja paskū a'ux. ¹⁷ Es ko oj tsyu'ujunū, ta jyajtū Jesús mūdū 'yuxpūjkpūty, ¹⁸ es ñaxwa'tstaaydyū meesū winduuy, es kyaydyū. Net ja Jesús jyūnāñ:

—Tūy'ajtūn n'anūmūdū ko nidu'uk miidsūty di'ibū kaapy mūt űj, ja'ats űj xykyūyakaāmbūts.

¹⁹ Net ja xpūjkpūty jyantsyjoytmay-dyuktūjkūdū, es dyajtūdū nidu'ugáty ja Jesús:

—¿Tii űjtsū daa?

²⁰ Ta 'yadsoojūdū Jesús:

—Yū'ū dū'ūn nidu'uk miidsūty ja nimajmajtskrū di'ibūts xymyūtkāaymyujkr. ²¹ Ūj, ja Naxwíñūdū Ja'ayūdyū Kyudūnaabyū, dū'ūn nnejxyūts éxtūm ja Diosū jyaaybyajtūn jyūna'añ. Per pūroobū tadū yedyūjk di'ibūts xykyūyakaāmp. Nik oy mūt yū'ū kooxyūp kyadimmiiñ kyadimjajty naxwiiñ.

²² Mā naty jam 'ya'ux'attū, ta Jesús tkone'ky ja tsajkaaky es tja'aygyūdāky ja Dios.

Es ko ttujkwa'xy, ta tmooydyū ja 'yuxpūjkpūty, es t'anūmūdū:

—Kaydyū. Tyaādūdsū nnini'x.

²³ Net tkone'ky tu'ugū kálūz mūdū vinū es tja'aygyūda'aky ja Dios. Ta tmooydyū ja 'yuxpūjkpūty, es nidūgekyū 'yuktū mā ja kálūz, ²⁴ es 'yanmāayūdū:

—Tyaādūdsū dū'ūn ja nne'pyñ di'ibū Dios yaj-naxkūdākyry ja jembyū kajxy'átyryū, di'ibū yaj-tamaān yaj'yokaāmp es dū'ūn yajma'xūt nimay ja ja'ayūdyū pyojpūty. ²⁵ Es n'anūmūdū ko kyajts nnaky'uuga'añ ja uuvū nūū extū kodsū naty n'iiky mūt miidsūty ja jembyū uuvū nūū mā ja Diosū kyutujkūn.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtijá'añaty

²⁶ Ko t'udáaydyu tu'ugu alabanzu, ta oj ñijxtu ma ja Oliivus Kopk. ²⁷ Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Nidugekyu miits xymyastu'udándupts ma tyadu koots. Mut ko jyuna'añ ma Diosu jyaabyajtun: “Nya'oogupts ja borreegu kwentu'ajtru, es ja byorreegyaty 'yayo'oywya'xta'aydyu.” ²⁸ Es kodsu naty tu njikypyekey, jawyiinuts nnajxut Galileeu maanumu naty miits mganujxtu.

²⁹ Net ja Peedru jyunañ:

—Oy nidugekyu mjamastútubu, uj kyajts mij nmastu'udut.

³⁰ Net ja Jesús 'yanmaayu:

—Peedru, tuj'ajtun n'anummu ko ma tyadu koots, kyajnumu naty tugaak 'yuy majtsk ok, es mij mjuna'ana'añ tugaok ok ko kyajts xy'ix'aty.

³¹ Ta ja Peedru muk 'yadsooy:

—Oyuts ndim'oogat mut mij, kyajts njuna'ana'añ ko kyaj n'ix'aty.

Es nidugekyu ja wiink xrxjkraty nandu'an jyunaandaaydyu.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

³² Net ja Jesús jyajttu mudu 'yuxrxjkraty ma tu'ugu lugaar di'ibu xuy'ajtypy Jetsemanii. Ta t'anmaaydyu ja 'yuxrxjkraty:

—U'ñudu yaa mints xim n'okkajxta'aky.

³³ Ta tmnejxy ja Peedru, Santya'agu esu Fwank, esu Jesús ñayja'ajj jantsy jotmaymyut es 'yamutsk'ajty. ³⁴ Net t'anmaaydyu:

—Dunuts njawu njodoty éxtum tu'ugu jotmay di'ibu mudu o'kun. Wu'umdu miits ja yaa es madánudu ja tsuu mut uj.

³⁵ Net ja Jesús waan_u ñas'yo'oy_u. Ta ñayjuj_{pu} koxtan_u naxk_ujxy, kyajxtáky ³⁶ es jy_uanáñ:

—Tatitu'unk, mij mbaat oytyiity xytyuñ. P_un mbaat, k_udiib_uts n'uug_ut y_u ta'amb_u. Per kyaj dy_u'anaty éxt_umts _uj ndseky, wa'an d_u'_un éxt_um mij xytsyeky.

³⁷ Net jy_umbijty m_a naty ja nid_ug_uuk_{pu} 'y_uxp_ujkr_uty, es t_upatt_u my_a'_adu, es t'anma_ay ja Peed_u:

—Simonk, ¿tii mma_ab_u? ¿Ti kyaj t_u mmada'aky m'ít_ut wjy m_ut _uj ni tuk oor_u? ³⁸ Wj_ut_u es kajxt_a'_akt_u k_udiib_u ja ka'oyby_u mm_umada'ag_udu. T_uy'ajt_un ko ja anm_uja'an my_udajty_u ja tsojk_un, per kyaj y_u nini'x tkup_uka'añ.

³⁹ Ta jat_ugok oj ñejxy, es kyajxtáky d_u'_un éxt_um jay_ujp. ⁴⁰ Net jy_umbijty jat_ugok m_a ja nid_ug_uuk_{pu}, es t_upatt_u ak ma_adu_p, m_ut ko n_ug_uoo naty ja tsuu t_u 'yokwind_ujk_und_u. Es y_u'_ujty kyaj tni_a'_adu wi'ix 'yadsówd_ut. ⁴¹ Ja my_udug_uak ok oj ñejxy. Ta kyajxtáky. Net jy_umbijty m_a y_u'_ujty, es t'anma_aydy_u:

—¿Tii m'akma_a m'akpo'xt_ub_u? T_u net t_upa_uty ja x_u ja oor_u m_a _uj, ja Naxwíñ_udu Ja'ay_udy_u Kyud_unaaby_u, nyajkyaka'añ_uts m_a y_u poj_u ja'ay_uty. ⁴² ¡P_udu'ukt_u! ¡Jo'omdu! Ta myiñ ja di'ib_uts xyky_uyaka_amp.

Jesús yajmátsy

⁴³ Tam_u natyñ_um_u Jesús 'yakkajxy ko jyajty ja Juud_us di'ib_u nand_u'_un 'y_uxp_ujkr_u'ajty_u m_a y_u nimajmajtsk_{pu}, es myind_u m_udu mayjya'ay ak m_udu 'yespa_adu es_u kyépy_uty. Y_u'_u naty kajx_udu_p ja teedywyinds_unaty, ja di'ib_uty tsajpt_ugóty

ya'uxpuktu es mujja'aydujkaty. ⁴⁴ Yu Juudas tu naty ttukni'ixu wi'ixu naty dyaka'añ ja ijxwu'umun:

—Di'ibats uj ndsi'xy, yu'u du'unu naty ja Jesús. Yu'u du'un mmátstap es yajxon xykyutsúmdat es xyajnujxtat.

⁴⁵ Netyu Juudas tnimiiñ ja Jesús es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyty, Windsún.

Ta oj tts'xy. ⁴⁶ Ta tmajtsnudu ja Jesús es dyajnujxndu tsimy.

⁴⁷ Es nidu'uk di'ibu jamu naty mudu Jesús tju'ty ja 'yespaadu es tnibo'tu tuk adu'umu tyatsk ja teedywyindsungópku tyuumbu. ⁴⁸ Net ja Jesús t'anmaaydu ja mayjya'ayuty:

—¿Tii du'unuts miits tu xyñimíndats mudu m'espaadu es mgepy es xymyatsa'andats éxtumxyupts uj nma'tspaty? ⁴⁹ Bom bómats uj tu nya'uxpaktu miidsuty muj tsajptajk ñabotsoty, es ni na'ats tu xykyamatstu. Per tugekyu tyaadu du'un jyátyty es yajkuydyúnat ja Diosu jyaaybyajtun.

⁵⁰ Ta nidugekyu ja xpujkraty tmastuttu ja Jesús, es kyaktaaydu.

⁵¹ Jap tu'ugu ana'k tpanejxy twit'aty yu'uyu tu'ugu saabunu. Net ja ja'ayuty tmajtstu ja ana'k, ⁵² es ja'a dyajwe'emy ja syaabunu es kyeky niwa'ats uxwa'ats.

Jesús, Anás wyindum

⁵³ Di'ibaty myajtstu ja Jesús, yu'ujaty myunujxtu ma ja di'ibu ñigopk'ajtypy ja teedywyindsúnaty. Ta jap ñaymyujkudu ja teedywyindsúnaty, mujja'aydujkaty es ja di'ibaty tsajtugóty ya'uxpuktu. ⁵⁴ Esu Peedru pyanujx ja Jesús

extu ma ja tyu_{ja}'a ja teedywyindsungópk. Jap oj wye'emy es ñaxwe'tsy mudu polusiit_y, es ñayyajokxpúku_{du} ma ja juun.

⁵⁵ Yu teedywyindsúnuty es nidugekyu di'ibu ana'amdu_p muj tsajptugóty t'uxta'aydyu ja winma'añ wi'ix tniwaambáttut ja Jesús es 'yoogut. Per kyaj tpattu ja pyojpu. ⁵⁶ May ja ja'ayuty oj jyamindu es tjaniwaambajttu, per kyaj tyi'igyu'áttu ja 'yayuk. ⁵⁷ Net myiín naaguty di'ibu andáktup, es jyunandu:

⁵⁸ —Tuts nmudóyuts ko tyadu yedyujk du'un jyu_{na}'añ: “Uj njítuptsu tyadu muj tsajptujk di'ibu ja'ayuty tu tkojy, es tuguk xuuts ngójut ja wiinkpu di'ibu kyaj ja ja'ayuty dyajkojy.”

⁵⁹ Per ni yu'ujuty tkayajti'igyudu 'yayuk.

⁶⁰ Net ja teedywyindsungópk pyude'ky, es ja'ay kyujk'aay dyajtu_y ja Jesús:

—¿Kyaj m'adsoy ni tii? ¿Tii dunu tyadu di'ibu yam myadyáktup mut mijtskyujxm?

⁶¹ Per ja Jesús oj wye'emy amoñu, ni ti tka''adsooy. Net ja teedywyindsungópk 'yanmaay_u:

—¿Tii mijtsu du'un ja Kristu, ja Diosu 'yU'unk?

⁶² Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ujtsu du'un. Es miits m'ixtup ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'u'uñuya'añuts ma 'yaga'añdsyoo ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, es kots nminañ yoodsóty.

⁶³ Net ja teedywyindsungópk tku'tsy ja wyit es ñuguxu'ugut ja 'yaku, es jyunáñ:

—¿Ti ko n'aktimtsojkuḡ ja testiigu? ⁶⁴ Miidsuty kuḡm tḡ xymyḡdowdu yḡ 'yaxuk ayuk. ¿Wi'ix mjḡnā'andu?

Es ja'ajuty nidḡgekyḡ jḡnandu:

—Myḡdajtypy ja pyeky es pátḡp 'yoogut.

⁶⁵ Ta naḡḡuty tniḡsúḡdu, es twingudsu'umḡdu es tkojxtḡ. Ta t'anmaḡydyḡ:

—¡Okmay! ¿Pán tḡ mgóxyuty?

Es ja polḡsiiuty nandu'ḡn tkojxtḡ.

Peedrḡ t'ḡxtijy ja Jesús

⁶⁶ Jarḡ nátyñḡm ja Peedrḡ abatku'p mā tḡja'a. Ta ñimiḡn tu'ugu kiixy, teedywyḡndḡngórkḡ pyo'oduumbḡ. ⁶⁷ Es ko t'ixy ja Peedrḡ ñay'ajókḡuty mā ja jḡn, ta oj tḡyḡ tjantsy'ixy es jḡnāñ:

—Mij nandu'ḡn tḡ mjḡdity mḡdu Jesús nazarenḡ.

⁶⁸ Es ja Peedrḡ t'ḡxtijy ja Jesús, es jḡnāñ:

—Kyajts n'ixy'atyḡ tadḡ yedyḡjk. Kyajts nnijawḡ ti dḡn mmadyakypy.

Net ñejxy tḡjk aḡḡm, es 'yḡyḡ ja tḡgaak. ⁶⁹ Ta ja kiixy jatḡgok t'ijxy ja Peedrḡ es t'anḡmḡdu di'ibáty jámuty:

—Tyaḡdu, sitḡy yḡ'ḡ ja'ay'ajtḡbu tyḡdu yedyḡjk.

⁷⁰ Per ja Peedrḡ jatḡgok t'ḡxtijy. Es ko waanḡ 'yak'ijty, di'ibu naty jáḡuty jatḡgok t'anmaḡydyḡ ja Peedrḡ:

—Tḡy'ajtḡn ko mij nandu'ḡn mja'ay'ajtḡbu tyḡdu, mat ko Galileeḡ ja'ay mij.

⁷¹ Ta ja Peedrḡ oj ñayḡyḡjxpékyuty ko kyaj tḡy'ajtḡn, es jḡnāñ:

—Por tsyos, kyajts n'ixy'atyḡ tyḡdu ja'ay di'ibu miits mmadyáktḡp.

⁷² Ta netyu 'yuu ja tugaak myumajtsk ok. Net ja Peedru tjamyejtsy éxtum ja Jesusu naty tu 'yanu'umxaty: “Ko kyajnumu naty tugaak 'yuy myumajtsk ok, es mij mjuna'ana'añ tuguk ok ko kyajts xy'ix'aty.” Ta ja Peedru jyantsytyujku juuy yaxru.

15

Jesús, Pilatu wyinduuy

¹ Ko oj xyuñu, ta ja teedywyindsúnuty ñaymyujkudu mudu mājja'aydyujkuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axrujktap es mat nidugekyu di'ibu ana'amdup māj tsajptugóty. Net tkatsuumdu ja Jesús, es oj tmanujxtu es ttukkadujkudu ja gobernador Pilatu. ² Es ja Pilatu dyajtuuy ja Jesús:

—¿Tii mijtsu du'un ja israelítadyu ryey?

Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtun, ujtsu du'un.

³ Es ja teedywyindsúnuty tni'uunudu kanak nax.

⁴ Ta ja Pilatu jatugok dyajtuuy ja Jesús:

—¿Tii kyaj m'adsoy ni wi'ix? ¿Ti kyaj xymyudoy tugekyu nu'un yam mdukni'uunudu?

⁵ Per ja Jesús kyaj tyim'adsooy. Es ja Pilatu oj wyu'umu du'uñu es kyaj tnijawu wi'ix 'yajakuna'anat.

Jesús ñiduku es 'yoogut

⁶ Es pasku pasku ja Pilatu tasmatsu tu'ugu tsimyjya'ay di'ibu ja ja'ayuty wyin'ijxtap. ⁷ Japu naty 'yittu tsimy naaguty di'ibu tu yajja'ay'eeke ko tsyiptuundu yu yajkutujkru, es nidu'uk yu'ujuty xyu'ajtypy Barrabás. ⁸ Ta ja ja'ayuty tniwingoondu

ja Pilatü, es t'amdoodü ttúnüt éxtüm jaayüm ttuñ.

⁹ Ta ja Pilatü 'yadsoodü:

—¿Tii mdsojktü es nasmátsüdüts ja mreý?

¹⁰ Dü'ün jyunáñ ja Pilatü müť ko ñija'abu naty ko ja teedywyindsúnuty tñaywyinnaxñjáwüdü ko ja Jesús may ja ja'ayuty pyanñxüdü es paaty tü tyukküdüküdü. ¹¹ Per ja teedywyindsúnuty tñibüdü'üktü ja ja'ayuty es jyuna'andüt ko yaj-nasmátsüt ja Barrabás.

¹² Ta ja Pilatü dyajtüdü:

—¿Es tits ndúnüp müť di'ibü miits mdijtü ja israelítüdyü ryey?

¹³ Yü'ñjuty yaxkaktü:

—¡Yajkruuzpát!

¹⁴ Ta ja Pilatü t'anmaaydyü:

—Pes, ¿tii dü'ün tü ttuundügóy?

Per ja'ajuty 'yaktim'yaxkaktü:

—¡Yajkruuzpát!

¹⁵ Es ja'a ko Pilatü wyü'ma'añ oy müť ja ja'ayuty, ta tñasmátsü ja Barrabás es tñi'ana'amü esü Jesús yajwóput. Ta net tküyajky es dyajkruuzpáttüt.

¹⁶ Oknüm ja soldaaduty tñññjxtü ja Jesús ma ja yajkutujkñ tyñja'an di'ibü 'yandijpy pretooryü. Ta dyajnaymyujkñ nidügekü ja soldaaduty ma tadü lugaar. ¹⁷ Net ttukpñjtáktü ja wítü tsu'unkññ éxtümü yajkutujkñ wyit. Ta txügajttü ja apyñ éxtüm tu'ugü koronü es tññjtáküdü kyñbajkkñjxm.

¹⁸ Net t'anññmüdü:

—¡Mñj kñjxm mij, israelítüdyü ryey!

¹⁹ Net ttukkuwojñ'ktü tu'ugü kepyu'unk, tñidsújüdü, twingoxtánüdü es jyawü twindsü'ügü.

²⁰ Ko ttukxiktaaydyü, ta dyajññajktü ja tsu'unk

wit es ttukpajáktu ja kyu'um wit. Ta tmunajxnadu es dyajkruuzpata'andu.

Jesús kyruuzpéty

²¹ Ta tu'aay tpattu tu'ugu ja'ay di'ibu kyamotyú naty tu 'yotsy. Ja'a xyu'ajtypy Simonk es kyugajpnaty Sirene, es tyeety'átyuty ja Alejandra esu Rufu. Ta ja soldaadaty ttukkupajktu agwanu ja Simonk es dyajnajxut ja Jesusu kyruuz.

²² Ta tmunajxtu ja Jesús ma tu'ugu lugaar txu'aty Gólgotu, di'ibu ayuk wimbadsuamp Kalaveeru Lugaar. ²³ Jam tjatuk'uugáandu ja vinu taam'yo'oy mut ja mirru ujts aay, per ja Jesús kyaj t'iky. ²⁴ Ta dyajkruuzpajttu. Es net ja soldaadaty ttuundu rifu es du'un dyajwa'xtu ja Jesusu wyit.

²⁵ Taxtujk yaxpu naty ko dyajkruuzpajttu. ²⁶ Es kyubajky tpajtákuu tu'ugu letreeru di'ibu junaamp éxtamu du'un ja 'yu'unun: “Tyaadu ja israelítadyu ryey.” ²⁷ Nandu'un majtsku ma'tspaty dyajkruuzpajttu mut yu'u, tu'uk aga'añdsyoo es jatu'uk anajñdsyoo. ²⁸ Es du'un yajkuydyúñ ja Diosu jyaaybyajtun ma jyuna'añ: “Du'un ñajxy éxtamu axuk ja'ay.”

²⁹ Ja ja'ayuty di'ibu najxtap jam tnixi'ik ttukxi'iktu, ttuknugow ttuk'yujkówdu es jyuna'andu:

—Mij di'ibu muj tsajptujk mijtypy es mjuna'añ ko tugukxubajtp xykyojy jatuk ok.

³⁰ Nayyajtso'ogudu mij ku'um es junak kruuzkajxy.

³¹ Es nandu'un tyukxíkuu ja teedywyindsunaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'axpujktap es mudu fariseeuty es ja mujja'aydyujkaty, es ak yu'ujaty ñajjyunánudu:

—Tɛ dyajtse'eky ja wiinkpɛty, per kyaj mbaat ñayyajtse'egyɛty kɛ'am. ³² ¿Ti kyaj yɛ'ujɛty ja israelítadyɛ ryey? ¡Wa'an tɛnaky kruuzkɛjxy es net yɛ'ɛ nmɛbɛjkɛm!

Extɛ ja ma'tspɛty di'ibɛ naty jam mɛt yɛ'ɛ kruuzkɛjxm twingajx tɛjpkajxtɛ ja Jesús.

Jesús 'yeeky

³³ Net tɛgekyɛ ja naxwíñɛdɛ kyoodsɛdyaay kikyxyɛɛ extɛ tɛgɛk yaxp xɛɛnɛm. ³⁴ Es nan ma tadɛ oorɛ ja Jesús mɛk kyajxy:

—Eloy, Eloy, ¿lamɛ sabaktanɛ? (di'ibɛ ayuk wimbɛdsɛɛmp: “Dios miɛɛ, Dios miɛɛ, ¿ti kots mij tɛ xymyastu'uty?”)

³⁵ Nidu'ugɛty di'ibɛ naty jam tmɛdoodɛ, es ñayjyɛnánɛdɛ:

—Mɛdowdɛ, yɛ'uga yáxɛp ja Diosɛ kyugajxɛɛ Eliiɛs.

³⁶ Net nidu'uk oj ñejxy pɛye'egyɛ, es oj dyajtsooñ tu'uk di'ibɛ yuunkpɛnaanaɛ. Ta dyajxe'ky mɛdɛ vinɛ xun, es ttukjɛjptíjɛ tu'ugɛ kepyu'unk, es ttukmɛwingooñ ja Jesús es tmuugat. Ta jyɛnánɛ:

—Mastu'uttɛ. Min n'ok'ijxɛm pɛn nimiinɛp ja Eliiɛs es yajjɛnákɛdɛt kruuzkɛjxy.

³⁷ Ta jatɛgok ja Jesús oj mɛk kyajxy, es oj 'yo'knɛ. ³⁸ Net ja adɛy di'ibɛ jap mɛj tsajptɛgóty kyɛ'tswa'xy kɛbajky es extɛ ɛx'am.

³⁹ Net ja soldaɛdɛ windsɛn di'ibɛ naty jap tɛnaapy Jesús wyindum es tmɛdooy ko mɛk kyajxy es 'yeeky, yɛ'ɛ net jyɛnánɛ:

—¡Tɛy'ajtɛndamɛ naty ko tyaɛdɛ yɛ'ujɛty ja Diosɛ 'yU'unk!

⁴⁰ Jamu naty nandu'un naagudyu toxytyujkuty myuj'ixtu jagam. Ma yu'ujuty jamu naty ja Mariiu Magdalenu, Salomee esu Mariiu, ja mutsk Santya'agu esu Josee tyaaguty. ⁴¹ Tyadu toxytyujkuty tso'ondup Galileeu es tranujxtu ja Jesús es tpuđujkudu ko 'yijty Galileeu. Es jamu naty may ja wiinkrudyu toxytyujk di'ibuty nandu'un muut pyatukudu Jerusalén.

Jesús ñaxtuku

⁴² Ko oj tsyu'ujanu es ko naty ñayjujpr'ixudu ko ja saabudu xuu dyajtsonda'aga'andu, ⁴³ ta Josee tninejxy ja Pilatu mudu jotmuk'ajtun es t'amdooy ja Jesusu ñini'x. Esu tadu Josee, Arimateeu ja'ay, yu'u naty nidu'uk ja di'ibu naty ana'amdup muj tsajptugóty es jap muj 'yity, es 'yawijxypy ko ja Diosu kyutujkunu myínut. ⁴⁴ Ta ja Pilatu du'añu wu'uñu ko yajnimaay ko tu ja Jesús 'yeeky. Net twoodsooy ja soldaadu windsún es dyajtuy pan tu 'yeeky ja Jesús. ⁴⁵ Net ja soldaadu windsún jyunáñ:

—Tu'ajtan. Tu 'yo'knu.

Ta ja Pilatu t'anmaay ja Josee:

—Mbaat xyajkruuzjunáky.

⁴⁶ Net ja Josee tjuuy tu'ugu saabunu oybyu es dyajkruuzjunajky ja Jesusu ñini'x. Ta t'abijty mut ja saabunu. Ta tpujtáky ma tu'ugu o'kpu jut di'ibu naty yu'u tu dyajtsajtsjuty dyajpa'ajuty tsawiiñ, es oj t'agu'ay mut tu'ugu mujpu tsaa. ⁴⁷ Ja Mariiu Magdalenu esu Mariiu, ja Josee tyaak, yu'u 'yijxtu ma naty tu tpujta'aky.

16

Jesús jyikyppyeky

¹ Ko ja saabudu xuu ñajxy, ja Mariiu Magdalenu, Salomee esu Mariiu, ja Santya'agu tyaak, tjuudyu ja pa'ak xu'kpu es ttukjaaxa'añ ja Jesusu ñini'x. ² Ta jantsy jeryur, xuuñbunu naty ma ja domingu xuu, jyajttu jam ma ja o'kpu jut. ³ Es jam tu'am ñayyajtuumjedu ak yu'ujuty:

—¿Pán xyjedi'imxum ja muj tsaa es xya'awátsxum ja jut?

⁴ Es ko jyajttu, ta t'ijxtu ko tu naty yajjudímy ja tsaa es ja jut awa'adsu naty 'yijnu. ⁵ Ta tyujkudu jutoty, es jam t'ijxtu 'yu'uñu aga'añgyu'u tu'ugu uná'k di'ibu xóxyuty mut tu'ugu poop wit yeñ. Es yu'ujuty jyantsytsuyu'kudu. ⁶ Es ja'a 'yanmaayudu ja toxytyujkuty:

—Katu mdsu'ugudu. M'uxtaaydyur ja Jesús nazarenu di'ibu tu dyajkruuzpáttu. Pes tu jyikyryekey. Kyaj ñakyyaaty. Ixtu ja lugaar ma naty tu trujta'aktu. ⁷ Nujxtu es xy'awánudut ja 'yuxpajkruty es ja Peedru: “Jawyiin ja'a ñejxy Galileeu. Japts xy'ixtat éxtum oj m'anu'amxudu.”

⁸ Net ja toxytyujkuty tso'ondu ma ja jut aa jantsy pojun es ñujxnudu puye'egyu mut ko naty tsyu'ugudu. Es ni pán wi'ix tka'anmaaydyu, ja'a ko jyantsytsuyu'ugudu.

Jesús kyuxe'eky ma Mariiu Magdalenu

⁹ Ko Jesusu naty tu jyikyryekey móñum domingu xuu, jayjyr kyuxe'eky ma ja Mariiu Magdalenu di'ibu Jesús tuuyur tyukmastut jaxtujk ja ka'óbyuty. ¹⁰ Ta ja Mariiu oj ñejxy ma ja Jesusu 'yuxpajkruty di'ibu wu'amdu jotmaymyut es jap jy'uuy ya'axtu naty. ¹¹ Es ko yu'ujuty tmūdoodu ko

Mariin 'yawánudu ko ja Jesús tu jyikyryeky es ko tu t'ixy, kyaj tmubujktu.

Jesús kyaxe'eky ma nimajtsku 'yuxpajkruty

¹² Oknum ja Jesús kyaxe'ky tu'aay mudu wiink kaxu'kan ma tyu'uyo'oydu nimajtskrü di'ibu tso'ondup tekyye'epy Jerusalén. ¹³ Ta yu'ujuty jyambijttu Jerusalén es t'awa'anudu ja Jesusu 'yuxpajkruty; per nan yu'ujuty kyaj yajkajxymyubujktu.

Di'ibu Jesús tyuknipejky ja 'yuxpajkruty

¹⁴ Oknum ja Jesús kyaxe'ky ma ja majk tu'ukru 'yuxpajkruty di'ibu naty meesu windum kaayduur, es t'oodu mat ko kyujuun'átyuty es kyaj tmubujktu ja di'ibu naty tu t'ixtu jiiky. ¹⁵ Ta t'anmaaydu:

—Nujxtu miidsuty ma nidugekyu naxwíñudu ja'ay es xytyuk'uxpáktut ja oybyu ayuk. ¹⁶ Di'ibátyuts uj xy'axájur es nubajttur, nitso'ogur. Per pánuts xykya'axájur, ja'a nujxur ma ja tudyu'ununu winu xnu winu tiempu. ¹⁷ Es di'ibáty xy'axájurpts es xymyubáktuts, yu'uts nmo'oyduur es ttúndut yu tyadu ijxwu'amun: Mududsu nxuugyujxm dyajrudsámdat ja ka'óbyuty di'ibu ja'ay myudajttur; kyajxtur wiingátyru ayuk; ¹⁸ wyijtsu'uktur ja awa'andsa'añ; puru 'yuuktur ja venenu, kyaj ti jyátudat; es ko ja ky'u ttuknikónut ja di'ibu pujkar, net dya'aguda'áktut.

Jesús tsyajpéty

¹⁹ Ko ja Nindsun'ajtam Jesús du'un jyunaandaay, ta ja Dios yajpatujku tsajpótm es 'yu'uñu aga'añdsyoo ma Dios. ²⁰ Oknum ja uxpajkruty

tsyo'ondũ tkajxwa'xy ja oybyũ ayuk majaty ja ja'ayũty. Es ja Nindsũn'ajtũm Jesús pyudũkadũ yũ'ũjũty, es madũ maj ijxwũ'ũmanũty ttuk'ixtũ ja ja'ayũty ko tũy'ajtũnũ'ũ di'ibũ myadyáktũp.

Ja jembyu kajxy'átypyu mudu
Jesukristukyujxm: El Nuevo Testamento de
nuestro Señor Jesucristo en el mixe de
Juquila
New Testament in Mixe, Juquila (MX:mxq:Mixe,
Juquila)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Juquila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Juquila [mxq], Mexico

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Juquila

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

0c492fbf-e19b-5f77-b2cc-07da5aab0305